№ 59. Teisipäewal, 22. mail 1912. № 59.

Neljas aastakäik.

Ilmub kolm korda nädalas, teisipäewal, neljapäewal ja laupäewal.

[illegible]

Toimetus ja talitus:
СПБ. Офицерская ул. № 5.
Telefon № 463-24.

Peterburi Teataja

Tellimishind postiga:
12 kuu peale 4 rub. — k.
6 „ „ 2 „ 10 „
3 „ „ 1 „ 10 „
2 „ „ — „ 75 „
1 „ „ — „ 40 „
Wäljamaale 6 rubla aastas.
Kaasande „Seadus ja Kohus“ eest on juurde maksa aastas 50 k., poolest aastas 25 kop. ja „Rahwawabadus ja omawalitsus“ eest 75 kop.
Üksiku numbri hind 4 kop.
Kuulutuste hinnad:
Lehe esimesel küljel 40 kop.; wiimasel küljel 20 kop. rida.
Adressi muutmine — 10 kop.
ja endine adress tuleb ka selle numbriga üles anda.

Wähemalt 25 aastat peab igas perekonnas meili [illegible] Singeri [illegible]
„PFAFFI“
[illegible]
Hinnad odawad.
[illegible] 5 rubla aastas kuus.
E. Rinkmann & Co. S.-Peterburis, Gorochowaja, 17.

P. E. Hariduseseltsi II. jaoskond.
Laupäewal, 2. junil, 1912. Ydelnaja klubi ruumides
Esimene suurem suwepidu
kontserti, näitemängu ja tantsuga. — Alas ilutuled, muusika.

Ühiselu raamatukaupl.
on suwekuudel (kuni 15. augustini) pühapäewiti kinni ja äripäewadel kella 9 hom. kuni kella 8 õhtul awatud.

Uuemad sõnumed.

* Siinses Rosenkranzi waskwabrikus hakkasiwad eila töölised streikima. Nõudmised on majanduslist laadi.
* Oktobristide eralonna juhid olla endiswaheltisel nõupidamisel otsusele jõudnud, et praegusel korral wõimata on uute sõjalaewade ehitamiseks 502 rubla määrata.
* Konstantinopolis eratsewatest itaallastest heitsiwad 200 isikut wabatahtlikult Türgi alamaks.
* Lähemal ajal hakkab Itaalia sõjalaewastik Smürna linna pommitama.

Tänase numbriga läheb juhtlisa „Wabaduse wõitlejate laitsezinget“ nr. 12 kaasa.

Kooliõpetajate kursused.

Nagu mõdki päew waremalt teatatud, ceitakse ka tänawu nagu endistel aastatel, Peterburi ülikooli juures kooliõpetajate kursused, mil teil rahwakooliõpetajatel eluwõtra seejalt tuleb soowitada. Kursused algawad 3. junil ja kestawad 15. juulini. Kursused jagunewad 3 osakonda: nimelt loodusteaduste, humanitäriste teaduste ja kaswatusteaduste osakonda. Oli andes õpetatakse järgmisi õpeaineid.

I. Loodusteaduste osakond.

1.	Tähteadus	12	tundi.
2.	Füüsika	22	„
3.	Keemia	22	„
4.	Taimeteadus	20	„
5.	Zooloogia	22	„
6.	Geoloogia	18	„
7.	Füsioloogia ja anatoomia	20	„
8.	Ilmte energia	4	„
	Kokku	140	tundi.

II. Humanitäriste teaduste osakond.

1.	Keeleteadus	10	tundi.
2.	Mõnesuguned rahwa-majandusteadused	24	„
3.	Üleüldine ajalugu	20	„
4.	Wene ajalugu	20	„
5.	Rahwa-kirjanduse ajalugu	14	„
6.	Wene kirjand. ajalugu	16	„
7.	Üleüldine õiguse-teadus	20	„
8.	Mõtteteadus	16	„
	Kokku	140	tundi.

III. Kaswatusteaduste osakond.

1.	Organism ja selle tegewus	8	tundi.
2.	Hingeteadus	24	„
3.	Kaswatusteaduse ajalugu	20	„
4.	Emakeele õpetus	24	„
5.	Loodusteaduse õpewiis	[illegible]	„
6.	Rehkenduse õpewiis	6	„
7.	Rahwahariduse küsimused ja o[illegible] küsimused	10	„
8.	Kooli termitused	10	„
9.	Üksikud erakorralised (lastelugemine, ajaloo, maadeteaduse joonistamise ja laulmise õpetamise kuiwiisid)	14	„
	Kokku	122	tundi.

Ettelugejateks ja õpetuseandjateks on hulk silmapaistwamaid teadlasi ja kaswatusteadlasi. Maks kursuste eest 10 rbl.

Wist enam kui keegi teine tunneb iga kooliõpetaja ise, kui hädaste waja on oma teadmise jakwe alatasa täiendada, et iealt sõs wõimalik oleks noorelesoole neid teadmisi wälja jagada, mille järele nooored hinged nii janunewad. Kord kooliaegil saadud teadusted ei lõö kooliõpetajal jelleks mitte ette, kui ta edasiõppima wõi ülesjoodu juurde ei asunud. Meie kooliõpetajad on suuremalt jaolt nooored mehed, jast jelles meheear, kus kõige enam edasiõppimise teel oma ilmawaatet wõib laiendada. Siin oleks iis ülekohus iseenese ja oma õpetuse alla usaldatud noorte hingede wastu, kui kooliõpetaja tuimalt ühe koha peal paigal seisaks, ega enese edasiharimiseks ega täiendamiseks midagi ette ei wõtaks.

Maal, külades, on aga sagedaste wäga raske oma teadmisi täiendada: puuduwad tarwilikud raamatud, puuduwad õpetajad ja juhatajad. Sellepärast tuleksi üleüldiselt kuutegi tõotatud kursuste kaudu kooliõpetajate täiendamist jätkida, seda enam, et neid sel ajal peetakse, kui rahwakooliõpetajal ega kõige rohkem käes — suwel. Kooliõpetajad kes endistel aastatel kursustelt osa wõtnud, tõendawad, et nimetatud kursused neile peale kaunis suurt mõju awaldanud ja nad rea mõjul uut oma teadmiste tagawarale lisaks juurde saanud, sellepärast on põhjust arwata, et ka tänawuseks kursuseid kahwenemine ei tarwita.

Rahwakooliõpetajate aineline seisukord on halb, [illegible] ei saa salata, sellepärast on arusaadaw, et [illegible] 10 rbl. ja 1½ kuu elu Peterburis [illegible] nii mõnelegi wähese kaunis raske [illegible] jaoks leiab wõtest [illegible]. Paljudel kooliõpetajatel on wariliselt [illegible] wähemalt korraksi bealnaa [illegible] — kas ei ole see nüüd, kus nii palju [illegible] kõige parem aeg? Siin [illegible] peale tähendama, et kursused [illegible] ka kaswatusteaduse wäljaandatud [illegible] mitte wealaanid kooliõpetajatele [illegible] peab.

Sellepärast: waalt linna, õppima!

Kohalikud teated.

Peterburi kubermangu põllumeeste seltside Keskseltsi üleüldine koosolek oli 20. mail kokku kutsunud, kuhu seltside esitajaid oli seda [illegible] ilmunud, et koosolekut awada ei saanud. Ilegi palju nendest põllumeeste seltside esitajatest, kes Peterburis elawad, oliwad ilmumata jäänud. Wahetati siis kodusel kombel üks ja teise asja kohta kokkutulnud seltsiesitajate wahel mõtteid ja otsiti teesid, kuidas kord ladus Keskseltsi tegewust elustada ja seda tahtmise tegewale wiia. Terawalt puudus see tähtsus Keskseltsi elus ülesse, et paljud ümberkaudsete põllumeeste seltsid Keskseltsi wastu tuimust ja leigust üles näitawad, ega tema tegemiseks midagi ei tee. Loodetakse ainult kroonu abi peale. Kui hea kui kroonu abi ka on, aga üksi ja palle selle peale loota ja terwet seltsi tegewust tema peale rajada, on mõlemata tegu, mil hiljem wõi warem tuleb üks oma jalgade abiga ja ilma wälise abita läbi ajada. Põhjused oliwad, miks mõned põllumeeste seltsid Keskseltsi wastu leigust üles näitawad, puudutati mit midagi ja awaldati mõnesuguseid arwamisi. Ühelt poolt kõnelati, et Keskseltsi mõned ametnikud see seltse süüdlaisd olla, et rahwas Keskseltsile nii suure usaldusega wastu ei tule kui waja. Kuid teiseltpoolt lükati see arwamine ümber [illegible] tähendates, et wesine ikkagi rahwa arwamusest ja mõistusest oleneb. Keskseltsi juhatus püüab wõimalikult seltside soowisid täide panna ja on selleks awatanud iseäralised küsimuselehed wäljasaatnud, millede nimelt üksikute seltside arwamist Keskseltsi praeguse tegewuse kohta küsitakse. Keskseltsi rewisjoni-komisjon teidis aga küsimuselehed liig puudulikult olewat kokku seatud ja awaldas soowi, et uued, täiendatud ankettlehed kokku saaksiwad seatud. Koosolejad seltsiesitajad awaldasiwad selle kohta oma nõusolekut, ja lähemal ajal töötab Keskseltsi põllutööosakond uued küsimuselehed wälja, mida siis seltsidele laiali jaotatakse.

Lõpuks awaldati weel seltsi ametise seisukorra parandamise kohta mõnesuguseid mõtteid ja mindi koju, ilma et ametlikku koosolekut ära pidada oleks saadudki.

Hariduseseltsi I. jaoskonna peakoosolek peeti läinud pühapäewal jaoskonna kooli ruumides [illegible]. Pärast juhatajate walimist andis jaoskonna esimees hra Lind jaoskonna tegewusest aru. Aruandest selgus, et jaoskond läinud hooajal heade tagajärgedega töötanud on, mis selleski näha, et jaoskonna sisseituletud celarwekse ülesseatud summadest juba nüüd üle kaswanud. Jaoskonna edenemisele aitas ka see palju kaasa, et pidudel oma laulukoor ja näiteseltskond üles astusiwad, mille tagajärjel pidude wäljaminekud märksalt wähenesiwad. Kassas oli 1. mail ligi 530 rbl.

Et tulewal tegewusaastal suuremat tegewusewõimalust saada, otsustati kohe katsitoa sein maha wõtta, et suuremat ruumi saada, mis wõimaluse annaks perekonna- ja kirjanduse-õhtuid toime panna. Peale selle awaldati koosolijate poolt soowi, et täiskaswanutele koolimuumides õhtuid hariduslisi kursusi toime saaks pandud. Maja korraldus jääti eestiseisuse hooleks. Nõudmiseks tabelakse ka spordihariduslisi kohe saada mis ka eestiseisuse korraldada jääb.

Järgnewad walimised. Eestiseisusest on lahkunud: ise äraütelnud abiesimees hra Kangur ning ametita eestiseisuse liikmed pr. Karjahärm ja neiu Aha. Nende asemele waliti: abiesimeheks hra Tõnisson ja ametita eestiseisuse liikmeteks J. Wolde ja Ju[illegible]w. Rewisjoni-komisjonist lahkusiwad Lukken ja Baum, kelle asemele Grauen ja Heffberg sai.

Kõige wiimaks otsustati celarwet 130 rbl. wõrra suurendada, mis awalikkuna kooliõpetajatele seltsi tegewuse eest tasuks määratud.

Koosolekul paistis wälja, et seltsi liikmete wahel täieline üksmeel walitsed, mis jaoskonna edenemise peale kahtlemata head mõju awaldama saab. Hiljutisest omawahelisest derumisest millest kohalikud ajalehedki juttu tehti, ei olnud sugugi märgata. z.

Koosolek. Pühapäewal, 20. skp. oli Hariduseseltsi II. jaoskonna liikmete peakoosolek. Selle peale waatamata, et ilus ilm awadene ilm inimesi linna tolmust ja kuumust wälja meelitas, oli küsi hea hulgake liikmeid kokku tulnud, nii et umbes poolteise tunnilise ootamise järele jaoskonna esimees koosolekut awada wõis.

Koosoleku juhatajaks waliti hra Rütrem.

Peale wiimase peakoosoleku protokolli ettelugemist luges kassahoidja hra Moor [illegible] kolme kuu kassa aruande ette. Aruanne wõeti wastu. Niisama wõeti ka eestseisuse ettepanek uute kooli ruumide sisseseade inwentari muretsemiseks krediti lubada, ühel häälel wastu. Otsustati umbes oktoobrikuus wäikest jaoskonna ruumides wäikest näitemüüki ära pidada, kus wiimasest suwest näitemüügist ülejäänud asjad müügile tuleksiwad. Uute ruumide awamise pidu, kus ka kõikide perekonna õhtute korraldajaks, waliti mitmeliikmeline komisjon.

Kawi kohta andis kooli juhataja hra Madison aru. Lõpuks wõeti weel 4 uut liiget wastu. A. K.

Peterburi esperantistide seltsi asutamise koosolek peeti möödaläinud nädalal Pundereoti preawalitsuse saalis ära. Selle peale waatamata, et ajalehtedes sellekohased teadaandmised peaaegu täitsa puudusiwad, kogus määratud ajaks üle 80 inimese kokku, nii et juba kell ½9 koosolekut awada wõidi. Kokkutulnud seltskond oli oma kokkuseade poolest õige mitmekesine: leidi töölisest peale kuni riigi tõsise jalanõunikuni. Suuremalt osalt oliwad kõik esperantistid. Koosoleku juhatajaks waliti ühel häälel J. F. Opoichkowitsh-Jatšon.

Peeti seltsi awamise puhul saadud õnnesoowid ette. Kuigi teatelehed seltsi awamise üle alles mõne päewa eest wälja oliwad saadetud oli peale Wenemaalt saadud õnnesoowide riigi wäljamaalt (Briti[illegible]) õnnesoowi telegrammi saadetud. Mõnde õnnesoowide seas tõmbas iseäralist koosolejate tähelepanemist oma peale keele autori Dr. Samenhofi lühikene kuid tervitaw telegramm: Persisto kaj pono pli valoras ol beno. (Wisadus ja hoolsus on rohkem wäärt kui õnnistus).

Tewitnuste järele pidi A. M. Nedoschiwini kõne Peterburi esperantistide seltsi püüete üle ja N. P. Jewstifejewi kõne praegusest Esperanto kirjandusest olema. Et aga saal koosoleku tarwis ainult kuni kella 11 tarwitada oli, üte kandsiwad mõlemad kõnelejad oma kõned ainult kokkuwõetult ette. Hra A. M. Nedoschiwin rääkis umbes järgmist: Esperanto keele Wenemaal tegelikuse elusse wiimine, wäljamaalt Peterburi sõitnud külaliste wastuwõtmine, turistide aitamine, Esperanto keele õpetajate ettewalmistamine ilma milleta koolides wõimata on Esperanto õpetamist sisse seadida, kaubanduse ja töösluse büroo awamine, mille kohus oleks sellesarnaste ajutõega Õhtu-Euroopas läbikäimiseks astuda jne., oleksiwad ajutatawa seltsi lähemad ülesanded.

Järgmine kõneleja N. P. Jewstifejew tähendas, et kõigi Esperanto keele wastaste tarkutuste peale waatamata meil juba nüüd nii suur esperantokeelne kirjandus olewas on, mille nimekiri 128 lehk. peenikest trükiraamatut täidab. Sisu poolest hinnatakse seda kirjandust nii kõrgelt, et isegi mees, kelle emakeel Prantsuse keel on, seda waimustatud kõnes oma emakeelse (Prantsuse) kirjanduse kõrwale seab. Niisuguse kõne pidas möödaläinud aastal esperantistide kongressil Antwerpenis Genfi ülikooli professor E. Privat. Kõne ilmus pärast trükis ja seda soowitab kõneleja koosolejatele oma kokkuwõtliku kõne asemele lugeda.

Kui pärast wäikest wahe-aega eestseisuse walimisele üle mindi, tuli wälja, et koosolejatest 64 inimest ennast asutatawa seltsi liikmeteks üles oliwad andnud. Seega oli selts wormiliselt asutatud ja asutajate liikmete ettepaneku järele waliti eestseisusesse 10 liiget: tõsine salanõunik J. F. Opoichkowitsh-Jatšona, A. A. Iwanitski, A. J. Nikolajenko, tuntud esperantist N. P. Jewstifejew, W. W. Priteshajew, G. M. Gurilo, E. E. Stewers, A. G. Malinin, A. S. Stetkewitsh (Peterburi posti-direktor) E. S. Koratšgin.

Eestseisuse liikmete kandidatideks waliti Taani kindral-konsul ja tuntud miljonär E. G. Jelissejew, H. A. Sitkow, A. F. Etšhinats, W. A. Dmitrijew, E. N. Rosikowa. Rewisjoni-komisjoni waliti A. J. Nedoschiwin, M. J. Iwanow ja L. M. Apalow.

Pärast walimisi tehti otsuseks mitmele tuntud esperantistile, kui ka teistele uue seltsi nimel terwituse telegrammisid saata. Mõnde seas saadeti telegramm ka Wene kaubanduse ja tööstuse ministrile, kelle ettepaneku peale täh. ministeeriumi kooli-komisjon otsuseks tegi kõikides ministeeriumi all olewates koolides Esperanto keele õpetamist ilma takistamata lubada.

—ano.

Kallis sõit. Ülewenemaalise aeroklubi nõukogu on, paljude soowile wastu tulles, otsuseks teinud lähemal ajal 4 monoplani ja niisama palju biplanisid eksaminatsiooni leidamiseks tarwitada anda. Muidugi mõista, wõiwad eksamineerijad lennumasinal ainult kaasasõitjatena wiibida, kuna wäljaõppinud õhusõitja apparati juhtima peab. Sarnane õhusõit läheb aga kaunis kalliks maksma. Esiteks tuleb lennumasina eest kautsjon sisse maksta. Sõidu eest wõetakse: 10 rbl. esimese 10 minuti eest ja 75 kop. iga järgmise minuti eest. Nõudewiisi tuleb üks tund õhussõitmine ligi 50 rbl. maksma. Õhusõitu wõib aerodromil ja wäljaspool seda ette wõtta.

Haigeid linnast wälja saata. Linna haigemajade komisjoni poolt waadati kõik linnahaigemajad ja waeste warjupaigad läbi. Komisjoni teadete järele on nendes asutustes ühtekokku 3573 haiget, kes iseäranis haigusi põdewad. Haiged on peaaegu kõik Wene sisekubermangudest pärit. Arstide otsuse järele tarwitawad kõigist haigetest 1069 in. alalist rawitsemist, kuna kõik teised wäga hästi wõiksid oma kodukohas ka ilma arstlise järelwaatuseta elada. Sellepärast soowitab haigemajade komisjon linnanõukogule, et kõik need haiged kelle kohta arstline järelwaatus tarwilik ei ole oma kodukohta kubermanguwalitsuse Peterburist ärajalt wälja saadetaks. Selleks otsustakse küsitakse linnawolikogult 5000 rbl.

Sarnast haigete wäljasaatmist soowitab komisjon sellepärast, et linna haigemajad liig täis on ja uusi haigeid alatasa juurde tuleb.

Tuletõrjujate kongress ja tuletõrje wäljanäitus awati läinud pühapäewal. Kongressist millest palju wäljamaa saadikud osa wõtawad, peetakse mõisniktude klubi ruumides, kuna wäljanäitus ratsa-kardiwäe manežis on.

19. mai õhtul pandi kongressi osawõtjate auks piduõhtul toime. Osawõtjaid oli umbes 1500 inimest. Wäljamaa saadikutena wiibiwad pidu-õhtul: Saksamaalt — 38 meest, Prantsusmaalt — 26, Austriast — 25, Itaaliast — 8 ja Inglismaalt — 10; peale selle weel Bulgaria ja Jaapani asemikud.

Pühapäewal, pärast kongressi awamist peeti õhtupoolel Marsi wäljal tulekustutajatega paraad.

Hobuseliha Peterburi turul. Peterburi linnawad on asja nii kaugele lasknud, mimma [illegible] lihakaupade häbematu kõrguse pärast juba hobuseliha ikka enam ajet Peterburi lihaturul leiab.

Hobuseliha järele on nõudmine juba nii suur, et hinned selle peale wiimasel ajal tunduwalt on tõusnud. Praegu nõutakse hobuseliha naelast 10—12 kop. Iseenesest mõista, et waesemate inimeste juures, kes 25—28 kop. liha naelast maksta ei suuda, hobuseliha järele nõudmine kaswab.

Streigid. Mõnes wabrikus on streigid päris ägeda ilme omandanud. Jalawõe wabriku „Skorohodi“ juures oli mõne päewa eest koguni werine kokkupõrkamine tööliste ja politseinikkude wahel. Wabriku juurde kogus suur hulk töölisi — tuhanded paar — kokku meestega naisterahwad, kes lõpuarwete wäljamaksmise üle nõu hakkasiwad pidama. Kuuldus laiali awaldust, et lõpuarwed tulewad wälja maksta, kes et suur hulk töölisi nõudis. Suurem osa oli aga selle wastu. Sellest hoolimata tahtsiwad mitmed töölised wabriku kontorisse lõpuarwete järele minna. Teised töölised ei tahtnud seda sündida. Tõusis riid ja wiimaks kaklus. Kohe kutsuti ratsa-linnawahid kohale, kes külasjaid laiali tahtsiwad ajada. Töölised seati hakati politseinikka kiwidega pilduma, kus juures ühel linnawahil nägu weriseks löödi. Nüüd tõmbasiwad linnawahid mõegad platsi. Töölised ei läinud ikkagi laiali, waid piirasiwad politseinikud ümber. Mitmekordse hoiatuse järele ei läinud töölised laiali, sellepärast hakkasiwad linnawahid töölistele mõõgalöögidega hoopisid jagama. Mitu töölist said selle juures kergemaid haawu. Ainult üks mees pidi saadud haawade tagajärjel haigemajasse jaadetama.

Trammwaitööliste seas on streik selle läbi uut hoogu saanud, et linnaraudteede keskjaama masinistidele ja apparadikorraldajatele teada anti, et juunikuust peale nendel senise 3. päewa asemel ainult 2 puhkepäewa kuus antakse. Sarnase uue määruse pärast on tööliste seas pahameel seda suurem, et see määrus ka nende kohta käib, kes senini streigist osa ei wõtnud.

Arthur Koppeli wabrikus on streigi pärast peale pandud trahw tagasi wõetud. Nõudajawa lõppes streik ka Admiraliteedi laewatehases, kus töölised endistel tingimistel uuesti tööle hakkasiwad. Kõik kinniwõetud töölised on lahti lastud.

Santami, Freidbergi ja mõne teise wabriku streikijad töölised pöörasiwad palwega riigiwolniku Kusnetsowi poole, kus juures selle peale tähelepanemist juhtiwad, et politsei rahulikult wälfawa streigi wahele end segab, töölistele lõunarweid wägise kätte annab, töölisi wangistab ja üleüldse korratusi sünnitab. Kusnetsow tahta isemiste osjade ministri juures politsei tegewuse kohta kaebtust tõsta.

Streikide pärast on wiimastel päewadel tööliste seas palju läbiotsimisi olnud, mitmed on ka kinni wõetud. 19. mai öösel üksi pandi üle 30 läbiotsimise toime.

Erarongid ja alandatud sõiduhind raudteel laulupidu ajal.

Laulupidu toimekonna [illegible] et pidu ajaks Põhja-Ida raudteel lisarongid käima pandaks ja ka sõiduhinda alandataks, on üleval pool wastutoimetud lubatud.

17. mail tuli teedeministeeriumist „Eesti Seltsile“ teatus et lisarongide sisgem korraldamine Põhja-Ida raudtee walitsuse kätte on antud. Sõiduraha wõetakse neljanda klassi tarifi järele.

Muidugi antakse õigel ajal awalikult teada, millal ja kui lisarongid tulewad ja lähewad.

Tähelepanemiseks Peterburi laulukooridele.

Esimese Eesti asunduste laulupeole on ligi 10 kohalikku segakoori end üles andnud. Suurem jagu kooride juhatajatest on aga nüüd Peterburist ära sõitnud, sellepärast otsustas laulupidu toimekond asja nimwodi korraldada, et kõigi nende kooridega, kellel praegu juhatajad puuduwad, ühiseid proowisid iseäraks peetud ja nimelt Kesk kirikukooli wäikses saalis — улица Мал. Конюшенная и Шведскаго пер. № 1-3, кв. 69, iga reede õhtul kell 8.

Et aga laulupidumi enam kuigi palju ei jää ja seega ka laulukaarustute aeg piiratud on, siis palub laulupidu toimekond sõbralikul palwega kõikide lauljate poole tähendatud proowidele wõimalikult täiel arwul ilmuda. Esimene kokkutulek on juba läinud reedel, 25. mail. Sarnaseid ühiseid proowid on weel seda enam tarwilikud, et laulupidu ajal ka wõimalikku kontserti ära pidada kawatsetakse, millest kohalikud segakoorid osawõtmist wõtma kutsuda.

Toimekond.

22. mail 1912 a.

Asundustest.

Niinlas waimulik. Ühes lähemas asunduses on wäga rumalas õpetaja. Iseäranis kuri ja tige on ta hariduse seltsi, ega salli kuidagi neid seltsiid, kelle eestseisuse hariduse laiali laotamise on. Hiljuti tuli üks hariduseseltsi tegelane õpetaja juurde asjaga, kus mõnede wahel järgmine jutuajamine tekkis:

Õp.: Ah so teie peate oma koolimajas palwetundi? Te olete aga, kui juba üks wõõras koolimajadesse tuled, siis ei tohi teie palwetundi mitte pidada.

Seltsiliige: Meil on selleks politsei luba.

Õp.: Mina ja ainult mina olen N. maakonna peremees, panen teid kõik kinni, kui tahan!

Seltsil.: Oli seesinast kuulutud ka õiguse päralt tage.

Õp.: Minakarl, kai wälja!

Ja meeo lahkus waimuliku juurest, oma julgeoleku peale mitte kindel olles.

Sarnaseid kokkupõrkamisi tuleb siinse õpetaja ja koguduse liikmete wahel õige tihti ette. Paljud, kes kurjast waimulikust lahti saada tahawad, et leia selleks muud teed, kui mõtlewad baptistideks hakata. x.

Tuksitsast, Oudowa maakonnas. Nagu juba waremalt teatatud, pidi meie asunduses kirikukool möödaläinud sügisel kinni jääma, sest et Oudowa õpetaja H. kooliõpetajale palka maksta ei lubanud. Nüüd on asjaga wiimaks nii kaugele saadud, et uus köster-kooliõpetaja ära waliti, nõnda et eelseisewal sügisel kirikukooli awamist loota wõib. Seniajani täitis köstri kohuseid Hariduseseltsi kooliõpetaja, kes seltsi koolimajas ka palwetundisid pidas. Imelik asi, et palwetundisid politsei lubal peeti, sest et õpetaja selleks oma luba ei andnud ja nimelt sellepärast, et hariduseseltsi kooliõpetaja palwetundide pidajaks oli. Üleüldse ei taha meie waimulik hariduseseltsist kuuldagi. Kurb nähtus küll, kui hingekarjane hariduses ei tea mis kasulikust ei näe.

Domkinost. Meie asunduses on wiimasel ajal joomine ja kaklemine noortemeeste seas päris harilikuks asjaks saanud; koguni alaealised poisikesed wõtawad sellest osa. Asjale hoogu annawad wist küll õlleladu ja salamonopol palwemaja ligidal. Esimesel Nelipühal pärast palwetundi löödi ühele noorematele kaklused noaga kõhu sisse nii suur haaw, et siiekond wälja tuli. Nagu kuulda, olla elu lootust wähe. — Hiljuti astus Domkinosse uus köster-kooliõpetaja ametisse. Ehk leiab see noortele meestele joomise, kaklemise ja hulkumise asemele midagi paremat pakkuda, nii et need halwad kombed wähemalt jääks, weel parem, kui nad sootumaks ära kaoks. — dt.

Kartulitärklise-wabrikute asutamise asjus.

1909. ja 1910. aastal langesiwad wiinawabrikutes kartuli hinnad ja selle tagajärjel tõusis wäikepõllumeeste seas kartulitärklise-wabrikute asutamise küsimus päewakorrale. Mitmed põllumeesteseltsid wõtsiwad küsimuse oma peakoosoleku päewakorda üles ja wõtsiwad muu seas põhjusmõttelikult seisukoha asutamise poolt. Last eelarweid kokku seadida, wahetati kirjasid wabrikutega, mis tärklisewabriku sisseseadeid ehitawad. Asutamise küsimusest oliwad ka üksikud põllumehed huwitatud. Tundus samasugune asutamise elawus, nagu nüüd piimatalituse-ühisuste asutamise puhul.

Tallinna Eesti Põllumeesteseltsi poolt saadeti seltsi kulul eestiisiuse liige Ritzemiskeste kubermangudesse ja Soomemaale kartulitärklise-wabrikute sisseseadega ja üleüldse selle asjandusega kohal tutwustama, et siis asja kodukülas edasi wõiks wiia. Hiljem waliti selle kohane iseseisew komisjon, kes tähendatud eestseisuse liikme juhatusel asja edasi wiima pidi. Mõnes teises põllumeesteseltsis kutsuti asjatundjad mihenerid seltsi koosolekule, wõeti arwed kokku palju üks ehk teine liige walmis on wabriku ehitamiseks osamaksu sisse maksma, lühidalt, asi näis edenewat. Kui sel ajal ajalehtedest koosolekute kirjeldusi ja kawatsusi lugesid, siis jäi tundmus järele, et lähemal ajal Eestimaale ühistegelisel alusel kartulitärklise-wabrikuid käima pannakse.

Aasta ja rohkem on sellest mööda, arwama peale, et mitmel pool wabrikute müürid juba tõusewad, ja mõne nädala eest käiski ajakirjandusest teade läbi, et Jõgisoo mõisa omanik kartulitärklise-wabrikut ehitama on hakanud. Lähemal järelkuulamisel selgus, et see täieste eraettewõte on, wähemalt ei ole sellel seltside kawatsustega midagi ühist. Ei ole kuulda, et peale Järwa Jaani meeste, esialgsetest kawatsustest kaugemale oleks saadud. Asi näitab liiwa peal seiswat.

Tekib küsimus, mikspärast selle nii tarwilikuks tunnistatud ettewõtte edasiwiimine katki on jäänud? Ühel põllumeesteseltsi peakoosolekul [illegible] asjaliselt [illegible], miks asi edenenud ei ole. Wastati, et minewal aastal kartuli hinnad tõusnud on ja sellepärast ei olewat wabriku asutamisest lugu, ka ei olewat komisjoni liikmed kokku tulnud ([illegible] puudusel). See [illegible] [illegible] [illegible] olla, sest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ära andma [illegible]. Ja [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] wõimine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mööda ja [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aga [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hinnad [illegible] [illegible] palju [illegible] [illegible] [illegible] kartulite eest rohkem hinda maksta wõib ja kui kõik ümbruskonna peremehe[illegible] ettewõttes [illegible] on, siis ei [illegible] nad ka [illegible] [illegible] kartulite [illegible] [illegible] wiinawabrikute omanikud [illegible] hinda [illegible].

Oletame seda: lähemal ajal langewad kartuli hinnad, wiinawabrikutes maksetakse kartulite eest wiletsat madalat hinda kui tännawu. Kuhu peab wäikepõllumees oma kartuli tagawara wiima? Kartuli saatmine pealinna ja wäljamaale seltab wahetalawetajate käes ja linnaturg tarwitab söögiks paremaid kartuleid ainult lähemast ümbrusest, kuna põld ka halwemaid on kaswatanud. Kariloomadele, iseäranis lehmadele, söötmiseks ei tunnistata kartuleid heaks, wähemalt ei suuda kartul loomanaeriste ja peetidega wõistelda. Järele jääb ainult tee: eraettewõtja poolt asutatud kartulitärklise-wabrikule ära müüa. Eraettewõtja wõib küll kõrgemat hinda maksta, kui wiinawabrikus, kuid tema käest seda hinda saada, mis oma ühistegewuse alusel töötaw wabrik maksta wõib, on enam kui küsitaw. Ja wäikepõllumees peab jällegi selle hinnaga leppima, mis temale antakse.

Mitu aastat on möödas, hulk aega kasuta kaduma minna lastud, aga wäikepõllumees seisab tärklisewabriku asutamisega tee algul. Wana lugu kordub jälle. Kewadised öökülmad on Eestimaal ristikheinapõllud ära häwitanud, heinamaade seisukord ei ole kuigi trööstiw. On põhjust karta, et karjapidamises käesolewal aastal raskusi tuleb ja toidu wähenemise tagajärjel karja wähendama peab. Kartulikaswataja wäikepõllumees peab oma sissetuleku lootust peaasjalikult kartulite peale panema. Aga kui hinnad langewad?

Selle peale peaksiwad wäikepõllumehed aegsaste mõtlema ja majapidamise kindlustamiseks sammusid astuma. Ei ole mõjuwatel põhjustel wõimalik tärklisewabrikuid käima panna, siis peab seda suuremat tähelepanemist kartuli wäljaweo peale juhtima, iiiategi et wäljaweo wõimalus meil on, wähemalt linna ümbruses ja rannamaal.

M. A.

Alkoholi keeluseadus Islandi saarel.

Daani kuningas Friedrich VIII on Europa walitsejatest esimene, kes alkoholi keeluseadusele alla on kirjutanud. See sündis 1. jaan. 1912. a., kunas wiimane Islandi keeluseaduse punkt jõusse astus. Ei aitanud enam wastaste waen ega kawalus — weel enne jõulu söitsiwad 4 pöletatud wiinaga täidetud laewa Islandi sadamasse.

Islandi waesele rahwale saab keeluseadus palju kasu tooma. Ühtlasi on ka see esimene täieline karsklaste wõit Europa mail.

Praegune alkoholi sissewedamise keeluseadus wiidi juba 1908. a. sellekohase rahwahealetamise põhjal läbi. Healetamisel oli 4645 üleüldise keeluseaduse poolt ja 3181 wastu. Järgmisel aastal wõeti see seadus Islandi enese seaduseandlise kogu poolt wastu ja kinnitati 30. juulil kuninga poolt.

Keeluseaduse täieline ellusewiimine, mis juba 1888. a. saadik wältanud, on Islandi saarel sellepärast wõimalik olnud, et seal oma seaduseandline kogu töötab. Oleks Daani riigipäew kõik Islandi kohta käiwad määrused pidanud kinnitama, siis oleks wõidud weel kaua oodata.

Uute joogikohtade awamine pandi juba 1900 a. saadik kohaliku weto alla ja isegi nende asutamine keelati ära. Töötawaid müügikohtasid wõis iga 5 aasta järele jälle healetamise teel kinni sulguda.

Mis jääb aga nüüd karskuseliikumisel weel teha? Wõi on tema tööpõld Islandi saarel otsas? Kahtlemata mitte. See on wale arusaamine, kui arwatakse, et siis karskuseliikumisel enam midagi teha ei ole, kui keeluseadus maksma on peasenud. Just wastupidi: Kõige tähtsam ülesanne jääb weel järele ja nimelt: silmas pidada, et keeluseseadus täielikult ja seaduslistes piirides töötaks; järele waadata, missugused tagajärjed saawad tal olema, sest seadus, millest igaüks karistamatalt mööda wõib hiilida, ei ole seadus. Keeluseadusest kindlalt kinnihoidmine ja tema mõtte alatine selgitamine ning tema tähtsuse tõstmine, see jääb siis karskuseliikumise ülesandeks.

K. E.

Wäljamaalt.

„Surew Prantsusmaa."

Aruanne rahwa-arwu liikumise üle Prantsusmaal 1911. a. kohta on ilmunud ja sünnitab prantslastele suurt muret. Kuna teistes Europa riikides rahwa arw kaswab, mõnel maal õige kiireste, on prantslaste arw järjekindlalt kahanemas. Minewal aastal on Prantsusmaal sündinuste arw suremiste arwust 34.869 wähem, nii et rahwa arw seal minewal aastal 34.869 hinge wõrra wähenenud on. Sündinuste arw oli minewal aastal wähem kui kunagi [illegible]. Ka abielusse astumiste arw [illegible] wanud. Selle wastu on aga abielulahutusi rohkem kui enne ette tulnud.

See arwustik on Prantsuse ajakirjanduses rahutust ja rõhutut meeleolu sünnitanud. Pariisi ajaleht „Echo de Paris" kirjutab pealkirja all: „Surew Prantsusmaa" muu seas:

„Demokraatide ehitamise ja sõnade tegemise aeg on mööda. Nüüd ei ole aeg uus-maltusianlaste kuritegelisele lollusele wastu rääkida, kes tõendawad, et rahwa arwu wähenemine wabaduse ideali poole wiib. Sest olgu 38 milj. prantslasi wabad wõi mitte, lõpulikult saawad nad peagi 70 miljoni saksl[a]ste orjaks. Sellepärast küsime walitsuselt: mis on ta teinud, et seda käiku kuristiku poole takistada? Kas peab jälle rahwa-arwu tõstmise komisjoni kokku kutsuma, nagu 1900. a.? Niisugusest komisjonist ei tea meie midagi teada. Meie oleme juba näinud, kuhu meie kaheteistkümne aastase komisjoni-süsteemiga oleme jõudnud. Nüüd peab energiliselt tegewusesse astuma ja uus-maltusianlaste propagandale wastu hakkama, kelle pooleboldmad ja apostlid meie koolidestki leidub. Sest kindel on, et üks osa rahwa-arwu wähenemisest selle propaganda arwesse tuleb panna."

Mind abinõusid, kui uus-maltusianlaste õpetuse wastu astumisest, ei tea ka see leht nimetada. Küsitaw on aga, kas see sündimiste arwu wähenemist takistada suudab.

Neegrite mäss Kuuba saarel.

Kuuba wabariik on kümme aastat wana. 1902. a. sai see hispaanlaste käest ära wõetud „Antilli saarte pärl" Ameerika Ühisriikide sõjawäelise ja politilise eestkostmise all wabaks ja sinna asutati wabariikline walitsus. Kümme aastat on saar rahulikult kosunud. Suhkrupilliroo, tubaka kaswatamine ning karjapidamine on jõudsaste edenenud, ka rauda ja waske on rohkeste wälja kaewatud. Aastas weetakse produktiid pool miljardi rubla eest wälja. Ka haridusline edu ei ole seisemas.

Nüüd on aga üsna ootamatalt rahuliku edenemise neegrite mäss ootamatalt katkestanud. Mis mustanahalised mässu läbi kätte tahawad saada, on weel segane. Räägitakse, nad tahta Kuubast neegrite-wabariiki teha. Teised teatawad, et mässu alustajad Ühisriikidest pärit olla. Nimelt olla sakl Ühisriikide rahamehi äraostetud kihutajaid saarele saatnud neegrisid mässule kihutama, et siis saar Ühisriikide külge ühendataks ja rahameestel wõimalik oleks ikka saare warandusi wabalt ekspluateerima hakata. Kas asi nõnda läheb, on weel küsitaw, aga igatahes on Ühisriigid juba mässu waigistama läinud.

Kuuba saarel elab 2½ miljoni inimest. Nendest on 1½ miljoni saarel sündinud walgete hispaanlaste järeltulijad, kelle weri indianlaste omaga natuke segatud on. Mulatisid on seal 335.000, neegrid kõigest 275.000. Nii ei wõi sellest juttugi olla, et neegrid seal oma riiki saaksiwad asutada, sest segawerelised ei keltsi neegritega, waid hoiawad walgete poole. Ühisriikide kodanikkusid elab saarel nimelt 5700, aga wäga wõimalik, et Ühisriigid siiski saare oma ülemwõimu alla wõtawad.

Koolidpetajate wäljaastumine kirikust.

E. Tuttaw on, et Saksamaal praegusel ajal tugew liikumine on kirikut riigist lahutada. Iseäranis tõsteti see küsimus minewa-aastasel monistide kongressil Hamburis üles, kus niisugused kuulsused kõnesid pidasiwad, nagu Wilhelm Ostwald, Jacques Loeb, Svante Arrhenius, Friedrich Jodl, Wahrmund ja koolide rektor Gustav Höft. Et suuremale hulgale selgeks teha, kui tarwiline ja ajakohane on kiriku lahutus riigist ja koolide lahutus kirikust, korraldawad monistid nüüd kirikust wäljaastumist, lahkumist kogudusest. Selleks asutati Saksamaale komitee „konfessionslos", kellel 75 tähtsamas Saksamaa linnas usaldusemehed asuwad, kes selle aasta sügiseks suuremat lahkumist kogudusest toime tahawad panna. Nagu nüüd „Der Dissident" nr. 3 s. a. teatab, on Hamburis üle 20 rahwakoolidpetaja kirikust wälja astunud ja seda koolide rektori Gustav Höfti juhatusel teinud, kes minewal aastal tähelepanemisewäärt kõne „Lahkumine kirikust ja kool" Hamburis monistide kongressil pidas.

Darbanellide küsimus.

Kui Türgi walitsus Darbanellid kinni pani, algas Europa diplomatide wahel küsimuse arutamine, kas Türgil rahwuswaheliste lepingute järele õigus on Darbanellisid kinni panna. Peale Wenemaa tunnistasiwad Europa riigid, et Darbanellide kinnipane[mine] läbi Türgimaa rahwuswahelisi lepinguid ei [riku]nud. Türgimaa ise seletas põhjalikult, et [t]al õigus oli, kui itallased kitsustesse tahtsiwad [ro]ngida, neid kinni panna ja sellepärast Wenemaal õigus ei ole kahjutasu nõuda.

Nüüd mõelda Türgimaa Darbanellisid uueste kinni panna, arwates, et tal selleks igal ajal õigus on. Sõjaminister Mahmud-Schefket, patcha olla öelnud: niipea kui itallased Hiosi ja Mütilene ära wõtawad, pandakse kitsused kinnihoolimata kahjust, mis see teistele riikidele sünnitab. Et Wenemaa Darbanellide kinnipanemisega rahule ei jää, seda wõib kindlaste arwata. Türgi walitsus kindlustada wäga suure hoolega Bosporuse kaldaid.

Teated kaugemalt riigist.

Kiewi „ühisuslaste" meeleawaldus.

Kiewi lehed toowad pikki kirjeldusi selle kohta, kuidas sealsed „ühisuslased" on näidanud, kuidas nad uulitsarahutuste toimepanemisega wäga hästi toime saawad.

14. mail kogunud sakl „ühisuslasi" üliõpilaste Goiubewi ja Schmenski juhatusel Wladimiri mäele kokku, kus sellel ajal palju rahwast jalutamas olnud. Seal laulnud nad keiserlaulu laulda, kust nad siis linnawolikogu hoone ette läinud. Ühisuslaste järel käinud suur politseinikude salk, kelle eesotsas politseimeister Werewkini abiline olnud. Wolikogu maja juures laulnud jälle keiserlaulu ja seal hakatud nõudma, et nad Lipkiste läheksiwad, kus Austria konsul elab. Nad tahtnud seal waenuliku meeleawalduse toime panna, nimelt wastuseks selle meeleawalduse peale, mis 6. mail Lembergis toime pandi. Kuid neile seletas üks wanem politseinik, et seal kuidagi ei wõi waenuliku meeleawaldusi toime panna, sest seal olla suur hulk politseinikka. Kui ühisuslased kuulsiwad, et seal kätt wõib halwaste käia jätsiwad nad sinna minemise nõu, lukusiwad karjas mööda uulitsaid ja kui keegi wastutulija mütsi peast ära ei wõtnud, siis lööti sellel kas rusikaga wõi jälle kepiga peast maha. Aga uulitsarahutused näitasiwad nende meelest wähe olewat. Seal tungisiwad nad kahe ajalehetoimetuse kallale.

Üks nendest lehtedest oli Poola leht „Dziennik Kijowski" ja teine „Kiewsk. Mysl". Mõlematel toimetuskeltel peksti akendeklaasid eest maha, lasti akendest mitu rewolwripauku sisse, lööbiti tindipotta toimetuste ruumidesse jne. Õnneks juhtus see pühapäewal, kui toimetustes keegi tööl ei olnud.

Kui „ühisuslased" oliwad oma häwitamisetööga lõpule jõudnud, läks neil korda ära minna, nii et politsei poolt häwitajatest kedagi kinni ei wõetud.

Polkownik Spiridowitshi teenistusekäiku

kirjeldab „Birshew. Wed." järgmiselt: Õigusi et Spiridowitsh kohtu alla on antud, on ta praegugi kossi kaitseülemaks edasi. Ta on 39 aastat wana ja on 1893 aastast saadik sõjawäe teenistuses 1899. aastal astus ta shandarmikorpusesse, kus ta esiotsa tuntud Subatowi juhatuse all teenis, kes kogu riigis politikalist nuuskimist juhtis. Spiridowitsh oskas Subatowi usaldust wõita ja teda saadeti mitmele poole rewolutsionilist liikumist lõpetama, salatrükikodasid tabama jne. 1901. aastal nimetati ta Kiewi kaitsepolitsei-ülemaks, mis ametisse ta kuni 1906. aastani jäi. Kiewis pannud Spiridowitsh, nagu Kiewi shandarmi-ülem kindral Nowitski jutustab, wägiwaldsel wiisil läbiotsimisi ja wangiwõtmisi toime. Kindral Nowitski agendid jutustawad, et Spiridowitshi kaastöölised prowokatorite osa wabrikutööliste hulgas ajada, neid streikima meelitawad, tööliste hulgas kihutuslehti laiali lastawad. Wiimased on Subatowi salatrükikodades trükitud. Edasi kinnitab kindral Nowitski, et Subatow ja Spiridowitsh si ewiste asjade minister Sipjagini ja Ufa kuberneri Bogdanowitshi elu kallale kippumisest teadnud. Elu kallale kippujad elanud Kiewis, millest Spiridowitsh wäga hästi teadnud ja Spiridowitshi teades sõitnud elu kallale kippujad Kiewist wälja. Peale Sipjagini ja Bogdanowitshi surmasaatmist sõitnud mehed Kiewiste tagasi, kus Spiridowitsh nad siis lasknud kinni wõtta, sest et selle eest suur rahaline tasu lubati. 1907 aastal nimetati Spiridowitsh kossi kaitsepolitsei ülemaks. Teenistuses tõusis Spiridowitsh imestusewääriliselt ruttu, mis isegi shandarmite juures harulbane nähtus on. Stolõpini surmasaatmise korral oli ta kindral Kurlowiga Kiewis kaitsepolitseid juhatamas.

Kuidas näljamaal elatakse.

Missugustes kohutawates oludes praegu Wenemaal nendes kohtades, kus näljahäda walitseb, elatakse, selle kohta awaldab J. Samowalow „Rus. sk. Wed." järgmise kirjelduse:

Meie sõitsime Ufa kubermangus Sterlitamaki maakonna läbi. See maakond elab kõige suuremas puuduses. Baschkiri külas Nordowletowis leidsime meie baschkiri Gissjatallini majas tema kaks poega, kes otse suremas oliwad. Noorem oli pikali ja hingas korinal. Nähtawaste oli ta hing wälja minemas. Ta silmad oliwad tuhmid ja liikmed juba kangeks jäänud. Lapsukene suri juba selsamal päewal ära. Teine poeg oli wanem, umbes wiie-aastane, istus pingi peal, kuna ta kael ja suu oliwad sinni seotud. Kui minu kaaslane, naiswelsker, sideme kõrwale lükkas, nägin poisikese parema põse sees suure mustawa haawa. Ma ei suutnud seda nähtust wäija kannatada. Poisikese wälimus oli niiwõrt kohutaw, et ma majast wälja jooksin. Mõne päewa pärast suri poisikene ära ja laste isa ütles meile tuimalt: „Mõlemad wäikesed suriwad ära, ainult naine on weel järel." Mõlemad wanemad põewad ka ise tsõnga käes.

Sellessamas wallas Mihailowi külas istub wäikeses onnikeses Pelageja Grigorkina woodi äärel. Ta on raskeste tsõngas haige. Ta ei saa pea sugugi mitte käia ja oma nelja lapsega saab ta kroonu poolt 1½ puuda rukkid kuus toiduks. Neil ei ole looma hingegi järel ja mingit tööd ei ole ka mitte saada. Näljahäda on praegu seal kõige kõrgemale järjele tõusnud. Pelageja käte peal on lahja, kollakeks jäänud lapsukene; ta püüab oma nälga lahjast, tühjast ja otse mustaks muutunud emarinnast täita, aga selles rinnas ei ole piima. See on niisama, nagu peaks palujale lapsele leiwa asemele kiwi antama. Lapsele antakse nartsu sees halba kibehaput, läbinäritud leiba imeda ja oleks seda siiski kuigi palju. Perekonna pea Makar on nälja käes niiwõrt wiletsaks jäänud, et ilma haleduse tundmuseta wõimata on selle pika, puruiahja ja närudega kaetud mehe peale waadata. Ühes teises majas on Kasanini abielupaaril kaks lapsukest 4- ja 1½ aastased. Perekond on kõige suuremas hädas, tsõnga on lastele haawu sünnitanud ja need woolawad werd. Kui palju ei leidu weel lapsukesi, kes tisikusehaigust põewad ja üleüldse haawadega on kaetud. Neid on wõimata üles lugeda ja kirjeldada. Kewade tõi näljamaale lilled ja tsõnga.

Kodumaa teated.

sb. **Keilast.** Iseäralik nähtus. Maeru küla lambakarjades on metskitsed (sikud) käima hakanud. Keegi taluperemees oma kaasaga on juhtumisi peale trehwanud, kui sikk lamba-utega ristlenud. Ammugi on siin tähele pandud, et mõnedel talledel kare ja hallmärwiline will on. Nüüd on selle mõistatuse seletus kätte saadud.

L. Suudist. Jälktegu. Neer neiu H. R. oli esimesel nelipühi õhtul oma sugulasi saatmas läinud. Teel koju poole oli ta purjus noormehe A. T. küüsi sattunud, kes neiu julle haaranud ja tee peal kõrwale kandnud, et seal siis neiu kallal toorest wägiwalda pruukida, mis tal aga korda pole läinud, sest et neiul kauaaegse wasturabelemise ja appihüüdmise peale abi tuli. T. on laanis korratumate eluwombetega noormees. Kuulu järele antakse asjale seaduslik käik.

Kärgust. Tulekahju. Kaisma wallas põles 8. mail hommikust päewa L. Andresioni maja maani maha. Kuna teised inimesed kodunt ära oliwad, pidiwad wanad kurdid üia ja ema tulde jääma, kust neid keegi juurde ruttanud noormees waewõimuga wälja wedas; niisama peastis see noormees ka poolpõlenud aiaiea ära. Kõik muu majakraam, ühes ka kaks sammast, kõik kartuliseeme ja riided jäiwad sisse ja põlesiwad ära. Tuli on selle läbi lahti peasenud, et wana ema enne tule õues jelleks maha oli teinud, et toitu keeta. Waeste inimeste kahju ei ole mitte wäikene.

p. **Jõhwist.** Krediitühisuse asutamine. Jõhwi Põllum.-seltsi ruumides peeti 16. mail notarius K. Wäli eestwõttel krediitühisuse awamise üle eelkoosolekut. Koosolekul otsustati põhjuskiri normaalpõhjuskirja järel kokku seada ja kinnitusele saata. Ühisuse awamisepalwekirjale kirjutasiwad alla umbes 30 isikut Jõhwi kaupmeeste ja põllumeeste ringkonnast.

w. **Iisakust.** Kaks enesetapmist ühe nädala jooksul. Nädalal enne nelipühi lõpetasiwad siin üks meesterahwas ja naisterahwas enese elu enesetapmise teel. Meesterahwas J. K. poos enese üles. Nimet. isik on enne seda mitu päewa iseäralikku segast olekut üles näitanud. Päewal enne loo kordasaatmist on ta pojaga sõnawahetusesse sattunud, mille peale ta ka wiimast löönud, peale seda kippunud ta noaga oma naise kallale, õnneks saanud aga poeg tema kätt löömast takistada ja hoop tunginud naise asemel rehealuse wärawa pihta. Sellest wihastanud mees weel enam ja jooksnud wandudes metsa poole. Et ilm ju pimedaks oli minemas, siis ei olnud wõimalik temale enam järele minna. Teisel päewal leiti ta hulk maad kodunt eemal metsast ülespoodult. Ülemal tähendatud naisterahwas lõpetas oma elu kihwtituse läbi. Kuulu järele olla ta oma mehega, kellega ta libawõtte pühadest saadik abielus oli, wäga halwaste läbi saanud, mil põhjusel ta ka paremaks arwanud oma elu lõpetada. Et kihwt mitte kohe ei mõjunud, siis on ta mitu päewa suures walus olnud, enne kui surm ta waewlemisele lõpu tegi.

E. K. **Tartust.** Enesetapmised. Suwiste pühadeeel tõmmati ühe meesterahwa surnukeha Emajõest wälja. Selgus, et see Jaan Pulm oli, kes mõne aja eest linna haigemaja teiselt korralt aknast alla hüppas ja ära kadus. Õnnetu põdes nõdrameelsust ja tahtis juba mitu korda waremalt oma elule otsa teha. Esimese püha ööjel poos 24-aastane Aleksander Metsbunt enese Lootuse uul. nr. 9 üles. Ta oli poomisenööri oma magamise-aseme kohale kapi konksu külge kinnitanud. Ema, kes toas oli, oli nõnda haige, et poomise juures poega takistada ei saanud. Õnnetu oli ameti poolest juuksuriabiline. Enesetapmise põhjuseks arwatakse joomist. „Phönikti" mööbliwabriku õpilane 18-aastane H. tahtis poomise läbi oma elu wõtta. Ta oli juba paela üles seadnud ja ise silmusesse pugenud. Paela lahtitulemise pärast kukkus ta aga meelemärkusetalt maha, kust ta linna haigemajasse wiidi.

— Rahwakoolide inspektor M. Trastnilow on ametist äraastumise palwekirja ülemusele ära andnud. Peale ametist wabastamise mõtlewat ta oma waba aega kooliraamatute täiendamise ja parandamise peale kulutada.

mh. **Liiwimaalt.** Raha ära raisatud. K. linna kaubandusekooli juures asuw Waesematele Õpilastele Abiandmise Selts otsustas käesolewal aastal näitemüüki ära pidada. Selts otstarbeks lükati korjamiseraamatud wälja. Nüüd, kus korjamiseraamatute tagasitoomise tähtaeg lõppenud, selgus, et tähendatud kooli aiteäitja inspektor kõik postikaudu saadetud summad enda tarwituseks on ära kulutanud. Seltsi nõukogu sellekohase nõudmise peale seletas inspektor, et mitte tema, waid ta abikaasa olla raha posti pealt wastu wõtnud ja ära tarwitanud; lubas ka raisatud summa ära tasuda. Nüüd on aga juba kaks tähtaega üle läinud, kuid lubatud tagasimaksmist pole olnud. Seltsi nõukogu tahab asjale seadusliku käigu anda.

Kiri Läti piirilt.

Elu liigub waikselt ja hiljukesi. Rahwusline wõitlus ei näita mingisugust wärwi. Lätlane wihkab eestlasi, et wiimane nii wäga maad püüab esimeste käest norida, kuigi ülikõrge hinna eest. „Maamees" aga ei rehkenda sellega, sest temal on armastus, wisadus ja suur rõem oma lapikese peal töötada. Nende omaduste wastu on lätlane jõuetu — ja sellepärast ta wihkab „maameest". Aga weel on põhjust wihkamiseks. Eestlane elab liiwa lagendikul, kalju küngastel, soo kaldal, norib kopikaid, elab lihtsalt ja ei pea harilusest lugu. Aga lätlane käib toredalt, ahkelt riides, wõtab seltsielust osa, paneb pidusid toime, pidustab, loeb raamatuid, ajalehta, joob rohkeste õlut ja wiina, püüab walguse ees wälispidiselt hiilgada, aga pimeduses „pimesikku" mängida ja kõlbluseta l ihasid täita. Eestlane arwab, et seal on „palju walgust ja palju warju", ta on nii kindel oma arwamise juures, et sugugi ei usu naabrirahwastel kulturalikkust olewat. Ükskõikselt waatab ta nende püüete peale, nimetab nende „edenemist" meeletuks; on enese peale uhke, et hiljuti lätlase käest maja ostis ehk rendile sai, et temal parem hobune ees on, et rohkem raha kotis jne. Eestlane elab emakese-maa annetest, aga naaber waimupõllu huwidest. Maamehe järeltulijad on niisama, nagu wanemadki „maamehed", aga naaber kolib alewisse ehk linna; jatkub jõudu — ehitab maja, kui ei — elab oma kümnest sõrmest, käsitööst. Maa jäetakse „maamehele", et ise saaks kuidagi moodi kergemalt läbi ja wõimalus oleks „intelligenti" mängida.

Need on igapäewase elu nähtuied. Neist wõib ka aru saada ja järeldada, mikspärast eestlased lõuna poole tungiwad. Neil on selleks wõimalus waba wõistluse tagajärjel. Wõistlus on weel ilma wärwita, aga wõistlejaid on palju, sest wäljarändamine ei ole siin weel tuntawat hoogu wõtnud — sellepärast on maatahtjaid palju ja kõik nad kipuwad lõunale, ligemale pankadele. Nende arwu üle on wõimata selgusele jõuda: paljud, kes wanaste siia sinna on sattunud, salgawad oma rahwust, ega oska emakeelt. Nüüd on aga Marienburiste inguwenbadele ajajooksul waimlise elu keskpunkt elule tõusnud emakeelse kooli ja kaunis tegewuserikka seltsiga. Seal puutuwad nad tihti kokku, kus neid oma asjad ja ettewõtted manitsewad ja tagatõukawad oma rahwuslist kulturat edendama, emakeelele lugu pidama ja iseloomu iseäraldust alal hoidma. Ainult soowida oleks, et Eesti elu Marienburis hoogsamalt edeneks, et seal peaaegu wõiks „oma kodu" ja weikest kultura pesakest leida.

Teises alewis, Hoppas (Hoppenhofis), on Eesti elu weel ärkamisel. Seal puudub emakeelne kool, ega pole mingisugust ühisust ega seltsi. Meeled on mõlkumas, taia peetakse aru, kust peale hakata, missugust seltsi asutada. Igatsusega oodatakse linnakooli awamist, kus siis ka emakeelt peab õpetatama. Aga märgid näitawad, et kui kool awatakse, siis — Marienburiste. Ja see oleks suureks kaotuseks — kõige rohkem weel — eestlastele.

Juunikuul pandakse Hoppa alewis Eesti Rahwa Museumi pidu toime. Kõnelejaks tuleb A Tõllaksepp Tartust. Eeskawas on weel näitemäng ja ilulugemised. Teaelasteks on alewi ja ümberkaudsed asjaarmastajad. Pidusid loodetakse waibunud, ämarale elule äratusi ja uut jõudu saawat. Selleks head kordaminekut!

up.

Kohtukoda.

* **15 aastaks sunnitööle.** Madis Krani mõisteti oma naise Eda Krani tapmise (äraroomise) pärast Tallinna ringkonnakohtu koosistumisel Haapsalus 17. mail 15 aastaks sunnitööle. Krani tunnistas oma süü kohtu ees üles. Kohtu-alti oli ka naise pilt pandud, mis peale surma üles oli wõetud ja mille peal haawad rinna ja käte peal selgeste näha oliwad. Krani kuulas kohtu-otsuse ettelugemist tuimalt ja ükskuiselt pealt.

Omawalitsus.

Tartu linna laen.

Tartu linn kawatseb lähemal ajal Liiwimaa mõisnikkude krediitühisusest 160.000 rubla 4½ % laenata. Laenust saadud rahaga tahetakse Pirogowi, Lina ja Aleksandri uulitsate äärest maad osta, uut kooli- ja pritsimaja ehitada ja mitme uulitsa laiendamiseks maad omandada.

Ühistegewus.

* **Tallinna Eesti Majanduse-ühisuse peakoosolek** jäi reedel pidamata, sest et liikmeid kokku ei tulnud. Nähtawaste ei olnud koosoleku päewa walimine juhatusel õnnestanud, ei ole ju kibedal külwi ajal põllumeestel mahti argipäewal linna koosolekule tulla. Wõi ei tulnud liikmeid sellepärast, et neile koosolekukutseid ühes päewakorraga kätte ei olnud saadetud?

Juhatus otsustas koosolekut kahe nädala pärast ära pidada.

Tallinna Eesti Majanduseühisuse 1911. a. tegewus.

Ühisus algas oma ärilist tegewust 1. aprillil. Kaubaruumideks andis Tallinna Eesti Põllumeesteseits oma näituseksuurid „Lootuse" ajas, toetas algajat ühisust laenuga ja andis ka oma heinaseemned komisjoni müügile. Awamise ajal oli ühisusel 15 liiget, aasta jooksul tuli 38 uut liiget juurde. Tegewuse laienemise puhul üüriti Wiruwärwa puiestee äärde awaramad kaupluse- ja kontoriruumid, kuna laduruumid „Lootuse" aeda edasi jäiwad.

Aruande aasta (9 kuu) jooksul on kaupasid ostetud 32.386 rbl. 81 kop. wäärtuses, müüdud 26.250 rbl. 27 kop. eest; kauba müümise läbi kasu saadud 2.060 rbl. 49 kop. Palkasid makseti 826 rbl. 32 kop., üüri 210 rbl. ja ehituse, inwentari ja muid kulusid tehti 739 rbl. 13 kop., selles summas on kulusid, mis 1912. a. peale ette on tehtud. Kaupasid on wälja müüdud 21.093 rbl. 26 kop. eest, sellest on tasutud 13.783 rbl. 37 kop.

Osatähtede eest on sisse tulnud 600 rbl., saada jäi weel 750 rbl. Äriteenijate kautsjonisid sisse makstud 1.000 rbl.

Äriseis on 1. jaanuariks 1912. a. 18.536 rbl. 2 kop. suuruses tasakaalu seatud.

Puhast kasu on 1911. aastal 589 rbl. 78 kop. saadud.

Trükitud aruande lõpul on märkus: „Aruandes olewad arwud äriraamatutega kokkukõlas olema leitud."

Tallinnast.

s. Õnnetus „Wirumaaga". 18. mail kell 1 lõuna ajal, kui Tallinna Laewa-ühisuse laew „Wirumaa" Tallinnast wälja sõitma hakkas, sõitis teise lainetemurdja tagant miinilaew „Wõnoslitwõi" täie auruga tagurpidi käigul „Wirumaale" põigiti ette. Wiimane andis kohe wilet, kui ligimeat miinilaewa nägi, andis ka wastuauru ja keeras nii palju kui wõis paremale poole, mis läbi suurem õnnetus tulemata jäi, kuid kokkupõrkamist ära hoida ei suutnud see siiski, sest „Wõnoslitwõi" sõitis signali tähele panemata edasi. „Wirumaa" sai 3—4 jalga peal pool weerinda kaunis suure mõlgi ette ninasse, nii et sinna arwatawaste mõned uued plaadid tuleb panna.

Peale sadamasse tagasi tulemist waadati wiga üle ja parandati loduste abinõudega nikaugele ära, et laew oma teekonda ikkagi ette wõis wõtta. Reisijatele teai see peale ehmatuse weel 3—4 tundi ajawiidet, kuid üleüldisele jäi meeleolu siiski rahulikuks.

r. Peterburi kohtupalati wäljasõidu osakonna istumised Tallinnas on 1. ja 2. juunil wanema eesistuja Kraichenikowi juhatusel. Muu seas tulewad siis ka Haapsalu linna haigemaja direktori Dr. Hürichelmanni kerratuste ja endise Tallinna telefoniwõrgu ülema ja tema abilise raharaiskamise kohtu asjad harutusele.

* Maade omandamise hoog on Tallinnas wiimaste paljutõotawate ettewõtete kawatsuse tõttu wäga elawaks läinud, mida ka Moskwa-Tallinna raudtee ehituse-eelnõu tagasilükkamine peatama pole suutnud panna. Palju silmad sihiwad tulewaste laewatehaste naabrusesse, kus weel suuremad lahmakad ehitustest waba maad on. Meil on juba oma klass maaga kauplejaid, ja nüüd on need ärimehed õige elawalt liikumas. Linnas kõneldakse, et Teliskopli poolt suurt jajatubandelise wäärtusega krunti, mis praegu N. pärijate omandus on, keegi omawalitsuse tegelane omandawat.

* Lähemad teated Sõjawäe tarwiduste ja suurtükkide walmistamise Seltsi üle. Nagu teada, tahab Sõjawäe tarwiduste ja suurtükkide walmistamise Selts Kopli poolsaarele laewaehituse tehasid ehitama hakata, sellepärast oleks nüüd ka ajakohane seda tähele panna, missugune rahaline jõud seltsi seljataga seisab.

Selts alustas oma tegewust septembrikuul 1910. aastal 1.800.000 rublalise kapitaliga. Mõni aeg peale seda tõsteti põhjuskapitali summat juba 3.600.000 rublani, mis järele ka endine Parwiainen ja Ko masinaehituse tehased ära osteti. Terwe tegewuse aja jooksul (25. sept. 1910. a. — 31. dets. 1911. a.) on selts oma ettewõtetest 325.445 rubla kasu saanud; osanikudele anti 10% diwidendi. Nüüd on seltsile juba antud uute aktsiate wäljalaskmisega põhjuskapitali kümne miljoni rublani suurendada.

* Berlini Domi-laulukoor tulewat, nagu „Rev. Ztg." teatab, ka Tallinna kontserti andma.

x. Tallinna koolide töösid Indiasse eeskujuks wiidud. Keegi proua Indiast, kes ajutiselt Tallinnas wiibis, on õhtusiselt pedagogitanäitusel mitmesuguseid asju, kõige rohkem Lenderi gümnasiumi kaswandikude woolimise töösid, Indiasse kaasa wõtnud, et neid seal koolides, milles ka tegew on, eeskujuna tarwitada.

x. Uus ajalehemüüjate artell algab juba mõne päewa pärast oma tegewust. Müüjateks on täiealised, isikud. Nad kannawad isesugust mustakarwalist ülikonda: müts punase äärega, millest sinine pael üle tõmmatud, mütsi ees on wask plaadike pealkirjaga ajalehemüüja (газетчикъ) pintsakul on wask-nööbid ja punane krae sinise triibuga; niisamasugune triips on ka püksitel.

x. Jõumees Abergi jahtlaew. Praegu seisab Tallinna sadamas jõumees Abergi jahtlaew „Maritana." Jahtlaew on 50 jalga pikk, 11 jalga lai, purjede suurus 157 ruutmeetrit, kiili raskus 1000 puuda. Ta on nägus sõidurist, New-Yorgis ehitatud, aga Soomest ostetud ja sõidab Helsingi jahtklubi („Helsingfors Segel-Sällskap") lipu all. Hr. Aberg läheb Tallinnast pikemale lõbusõidule, mis Eestimaa ranna ilusamatesse kohtadesse, Stockholmi Olympia-mängudele, Kopenhagenisse, Hamburisse ja mujale ulatab. Jahtlaew on pikemate sõitude tarwis ehitatud ja Amerikast üle okeani Europasse sõitnud. Laewa peal on oma kapten ja steward. Tema kajutites on kümnel inimesel elamise ruumi.

Eduard Schnell. †

Pühapäewal peale lõunat suri ringkonnakohtu arhiwarius Eduard Schnell ära. Juba ammugi teadis ta tuttawate ringkond, et Schnell tiisikusehaiguse käes kannatab, ja kui ta mõni aeg tagasi Soomes sanatoriumis käis ja jutustas, et sealt tõsist kergitust on leidnud, siis sünnitas see teade ta sõpradele tõsist rõõmu. Loodeti, et noormees tiisikuse käest suudab peaseda, kuna ta piinlikult karwapealne ja karske elu selleks lootuseks suureste julgust andis.

Kuid need lootused ei ole siiski mitte täide läinud.

Ed. Schnell ei ole küll mitte üleüldiselt laiades ringkondades tutwust wõitnud, aga seda kõrgemas lugupidamises seisis ta oma sõprade ja lähemate tuttawate juures. Teda tunti kui kõige parema südamega inimest, kes walmis oli iga hea asjast ja ettewõttest kuni wõima ja jõudumööda toetama. Ta oli inimene, kes ainult teistele elas ja seda wõiwad need laiad ringkonnad kõige paremine tõendada, keda ta rasketel silmapilkudel nõuga ja jõuga ennast ära salgawalt walmis oli aitama. Ka on ta pea kõikidest Tallinna seltsidest osa wõtnud, olgu asutaja liikmena wõi jälle wärast agara kaastöötajana. Ei olnud pea mingisugust laialdasema tähendusega Eesti ettewõtet, kus Ed. Schnell ei oleks kaastegelaseks olnud. Ta elu oli teistele töötamine, üleüldise kasude toetamine, kõiksugusele headusele õhutamine, kuni ta ise wiimaks lõppes.

Oma iseloomu poolest sõprade hulgas tunti teda kui kõige parema südamega inimest. Ed. Schneliga kooskolemine, jutuajamine mõjus kosutawalt, julgustawalt, wärskendawalt inimese peale. Olgugi et ta terwis ajuti nõrgapoolne oli, ei suutnud see tema päikesepaistelist hinge sugugi mitte tumestada ja terwed ja tusased wõisiwad temalt soojust ja julgust omandada.

Ed. Schnelli kaotus walmistas sadadele südametele kibedat walu ja need hüüawad kõik: Hinga rahus, kallis sõber!

Matus on 22. mail, kell 4 peale lõunat.

Tallinna Pedagogikaseltsi IV näitus.

Lugejatel on juba eelmiste numbrite sisust teada, et Tallinnas 14. mail pedagogika ehk kaswatusteadline näitus awati, mis 17. mail lõppema pidi; nüüd on aga näitusetoimekond teda weel kuni 19 maini pikendanud. Wäljapanijate rohkuse järele ei ole see näitus mitte rikas, ei ole ta ka eksponatide (wäljapandud asjade) poolest mitmekesine. Igalt poolt paistab meile ilta maalimiselunst silma. Seda wõime küll wist sellega seletada, et mullu aastal Riia pedagogikanäitusel maalimise kaiuks koolides suurt tähutöötööd tehti ja wiimasel ajal ka koolwalitsus selle asja peale rohkem tähelepanemist on pööranud.

Selle üle peame siiski rõõmustama, et see kunst meie koolides jõudsaste edeneb, sest waba maalimine on suurem abinõu iga õpeaine selgitamiseks ja inimese tunnete awaldamiseks. Wäga tuleb kahetseda, et meie maakoolid nii külmaks on jäänud oma osawõtmisega. Terwelt näitusel ei leia meie rohkem kui kaks maakooli: Türi-Alliku 2-kl. ministeriumi kool — õpeabinõud, koolraamatud ja mõned koolilaste käsitööd, siis weel Tapa ühellaksiline raudteekool oma wäikseamate laste käsitöödega. Tallinna algkoolid on ka wäikesel arwul oma wäljapanekutega näitusel. Siit leiame: I kroonu tütarlaste algkooli näputööd, palju ja korralikult walmistatud.

I. kroonu poisslaste algkooli koolõpetaja J. Waga loodusteadusised korjandused — 35 mitmesugust täistopitud wäikest loomanahka, 60 täistopitud lindu, 16 purgikest uhja ja sisalikka, kaks kasti mitmesuguseid kõwa koorega putukaid, 2 kasti liblikaid, mineralide kogu ja lõpuks meistaste saadaste kogu. See wäljapanek on waatamisewäärt ja teeb tema meistrile au, sest minewa aastal Riia pedagogikanäitusel ei olnud sama wäljapanek nii suur ega niiwõrt häste korraldatud — ehk nüüdki korraldust weel kiita ei wõi, sest täielik nimekiri ja seletused puuduwad weel ka sellelgi näitusel — kuid wõime loota, et hr. Waga aasta pärast selle asja armastajaid täieste rõõmustama saab oma hoolsusega. II kroonu algkooli poisslaste puutööd on kaunis suures rohkuses wälja pandud ja pakuwad waatajale huwitust, iseäranis kui meie seda tähele paneme, et need meistrid 13—14-aastased on. III kroonu algkool näitab kirjatöö töösid Wene keelest, arwuteadusest ja ilukirjutusest. Tööd on korralikud.

Linna algkoolid on näitusest wähem osa wõtnud. Siin näeme I ja II ühendatud algkooli Wene keele maalidega kaunistatud kirjaliku töö kolm kausta, mis wäga palju huwitust pakuwad, kuid järelaimamist weel teistes koolides nad ei ärata, sest maalimisekunst pole meie algkoolides weel nii kaugele jõudnud, ja sellest ajast ning waewast, mis lapsed niisuguste kirjaliikude tööde juures kulutawad, on ka kahju. Sellesama kooli wäljapanekud juhtkrupeedi saadustest 22 eksemplaris ja naftajaadustest 22 eks. on täieste soowitawad näitlikud õpeabinõud loodusteaduse tundidel.

Peale selle leiame weel õpetaja Kentmanni II järgu algkooli maalimise ja tasest woolimise wäljapanekuid. Siin on see iseäraldus, et juba 6—8-aastased lapsed selles kunstis hoolega on töötanud ja waatajale mõndagi huwi pakuwad. Ka Olewiste kiriku konwendi kooli maalimise- ja puutöö wäljapanekud näitawad waataja tähelepanemise ning nimiwad küsima, kes need meistrid on ja kui palju seile ehk selle töö juures aega on läinud. Kahjuks ei ole seda mitte seal näha.

Nii palju oli meil selles näitusel algkooli töödest wõimalik näha ja tähele panna. Kokku wõttes wõiks tähendada, et see meie algkooli töödest ühte neljandikkugi ei peegelda ja teiseks, wäljapanekud on wähem rohkem walitud ja näituse wastu walmistatud. Kõige suurema puudusena leiame oma emakeelsed wäljapanekud täieste puuduwat, ka asjade nimekirjasid ei leia meie kusagil Eesti keeles. Meie tuleme siin pedagogikanäitusele, nagu sõida Wenemaal. Sellepärast ei ole imeks panna, kui neljapäewa lõunani, näituse algusest, kõigest umbes 200 täiskaswanud inimest ja 150 koolilast seda näitust waatamas käinud. Käesolew näituse kirjeldus käib Wene seltsimajas wäljapandud asjade kohta, sellepärast peab weel siin seisatama ja tähele panema, mis peale algkoolide silma paistab.

Siit leiame Tallinna Katarina 4-klas. linnakooli wäljapanekud: wana ajaloo õpetamise tarwis Rooma, Greeka ja Egiptuse mälestuste maalid, loodusteaduse taimede korjandused, maalimise proowid ja geometria õpetuse tööd.

Paide kroonu tütarlaste gümnasium on ennast sel näitusel kõige täielikumalt esitanud. Siin leiame keelte õpetamisest kirjutuse kaustasid, õperaamatute nimekirjad; maalimise- ja woolimisetööde kogud, käsitööd, mis natukene liig peened näitawad olema, kui meie seda silmas peame, et Paide gümnasiumis suurem % talurahwa lapsi õppimas on. Ilus on waadata õpilaste shurnalistikat, mida nad wabal ajal kuukirja näol on toimetanud. Puhtus ja ilumaitse waatab sellest tööharust meile wastu.

Niisugune algatus, kui ta õigel alal seisab, toob suurt kasu.

Mis weel selle kooli auks peab tähendama, on, et kaks noort kooliõpetajannat alati wäljapanekute juures wiibisiwad ja alati lahkeste seletust soowijatele andsiwad terwe wäljapanekute üle.

Peale koolide leiame selles ruumis Moskwa kirjastuse äri „Posrednik"-u wäljapanekud uuemate kaswatuseteadusliste sisuga raamatute näol. Wäljapanek on suur ja asjaarmastaja leiab omale mõndagi, mis sealt osta. Lõpuks peab weel N. N. Peschkowi gloobusi nimetama, mis kõige uuem õpe-abinõu maadeteaduse õpetamise juures on. Pritsimaja wäljapanekutest teinekord.

A. R.

Riigiwolikogu.

Koosolek 17. mail.

Juhatab Wolkonski.

Arutusel on kohaliku kohtu uuenduse seaduse eelnõu asjas lepitusekomisjoni poolt antud aruanne.

Kowalenko on selle poolt, et wallakohtute alla asjad käiks, mis 300 rubla suurused on.

Samõslowski seletuse järele ei ole parempoolsed sellega nõus, kui eelnõule wolikogu poolt heakskiitmise pitser peale pandakse.

Tshernoswitow leiab, et nõukogu poolt tehtud parandused mitte põrmugi wallakohtuid paremale järjele ei ole tõstnud. Kohtunikkude tegewus ja kokkuseadd jäiwad endisteks. Eelnõus soowitatawatel rahukohtunikkudel ei ole midagi ühist kauekümnendate aastate kohtunikkudega.

Andreitshuki seletuse järele on talupojad eelnõu poolt, kuid selle tingimisega, kui paragrahwi kaupa arutusel tarwilisi parandusi sisse jaab anda.

Schemetow soowitab stanitsakohtuid ära kaotada ja kasakatemaal praegust wallakohtu seadust maksma panna.

Nisselowitshi seletuse järele annab eelnõu juutidele suure hoobi.

Otsustatakse 147 healega 65 heale wastu paragrahwide kaupa arutusele asuda.

Wallakohtu ajutiste seaduste asjas wõetakse rida paragrahwisid lepitusekomisjoni wäljatöötuses wastu.

Tshernoswitow paneb uue wäljatöötuse selle paragrahwi asjas ette, mille järele isikud kohtunikud ei wõi olla ja seletab, et ainult see asjaolu, et inimene wangis on olnud, kohtunikuks saamisel takistuseks ei wõi olla, sest praegusel ajal on kõik inimesed wangis olnud.

Schubinskoi tahab seletada, et Tshernoswitowi arwamise järele neid mehi paremaks tuleb pidada, kes wangis on istunud.

Tshernoswitow wastab, et aruandja tema parandust seletades kelmusega walmis on saanud.

Juhataja hüüab Tshernoswitowi korrale. Kui juhataja pärast stenogrammidega ennast tutwustanud on, paneb ta ette Tshernoswitowi 2 koosolekuks wälja heita. Tshernoswitow seletab, et tribune wastu kõige rohkem austamatust see üles näitab, kes enesele niisugust tegewuse wabadust lubab, nagu aruandja. See ei teota tribunet mitte sel määral, nagu aruandja, kes järsk-ütelust tarwitab.

Healetamisele pandakse Tshernoswitowi wäljaheitmise küsimus.

Pahemal pool tõuseb müra, laudade peksmine ja hüüdmine: „Schubinski, wälja, kelm, hulgus, päewawaras! Kelmi peab korrale manitsema! Teda ei luba meie kõneleda.

Tshernoswitowi wäljaheitmise poolt on 125 healt, 86 wastasrindlast ja äärmist parempoolset. (Uueste müra ja pultidepeksmine.)

Kodukorra rikkumise asjas seletab Gegetshkori, et juhataja oma kohut ei täitnud, kui ta aruandja Schubinski korrale kutsumata jättis. Tshernoswitowi tegewust tuleb Schubinski wäljakutsuwa tegewusega seletada. Kui Schubinski karistatud ei saa, siis leiawad pahempoolsed enesel täielise tegewusewabaduse olewat. (Käteplaks pah. pool.)

Hüüded pah. pool: „Schubinski — kelm! Lugege stenogrammi!"

Juhataja kõlistab ja palub waikida. Juhataja läheb stenogrammi waatama. Tema asemele tuleb Wolkonski. Koosolek kestab edasi. Järgnewate paragrahwide arutusel tõuseb pahemal pool suur müra ja pultidekolistamine, kui Schubinski kõnetoolile ilmub. Hüüded: kelm, petis, wälja, teewad aruandjal kõnelemise wõimatuks.

14. paragr. wõetakse Pahaltshoki paranduse wastu, mille järele awallakohtud kohalikkude tingimiste järele jagunewad kahte ojasse, aga mitte kolme ojasse, nagu komisjon soowitab.

Juhataja kohale asub uueste Rodsjanko.

15. paragr. asjas paneb Pahaltshok ette, et iga kohtu peale aastas 75 rbl. kantseleikulusid antaks. Juhataja annab lõpusõna aruandjale.

Aruandja Schubinski asub kõnetoolile. (Pahempoolsetel pinkidel tõuseb suur müra ja hüütakse: maha! Gegetshkori hüüab Schubinskile: „Teie prowotseerite!")

Suure müra sees annab Schubinski seletuse, millest midagi kuulda ei ole ja lahkub kõnetoolilt. 15. paragr. wõetakse uues wäljatöötuses wastu.

Juhataja: Et Gegetshkori mind kodukorra rikkumises süüdistas, waatasin ma stenogrammisid järele. Schubinski kõnes ei leidnud ma mitte sanseid, mis mulle õiguse oleks andnud sedasama karistust tarwitusele wõtta, mis Tshernoswitowi kohta tarwitati.

Hüüded pah. pool: Hüüdke teda korda pidama. Miks Tshernoswitow wälja heideti?

24. paragr. wõetakse Malovtsowi paranduse wastu, mille järele sõna „wallakohtu kirjutaja" asemele „wallakohtu sekretär" sisse wõetakse. Belouskowi, Kropotowi j. t. ettepanekul jäetakse märkus wälja, mille järele wallakirjutajaks nimetatawal isikul kas wõi ühellaksilise kooli lõputunnistus peab olema.

Koosolek 19. mail.

Juhatab Rodsjanko.

Ministrite loozhes asub kohtuminister.

Wallakohtu ajutiste seaduste arutus kestab edasi.

Rida paragrahwisid wõetakse lepitusekomisjoni wäljatöötuses wastu.

Kui peatükk wallakohtute asjas läbi on arutatud, asutakse ülemtalurahwa kohtu arutusele.

29.—40. paragr. kõnelewad ülemtalurahwa kohtust, kuhu kaebtused wallakohtu otsuste ja määruste peale antakse. Tshernoswitow soowitab isearwamises ühe paragrahwi muuta, mille järele edasikaebtused mitte ülemtalurahwa, waid ... kohtusse antakse. Seda toetab Gerassimow. Wastu kõnelewad Gallin, Andreitshuki ja teised. Tshernoswitowi parandus lükatakse tagasi ja paragraf wõetakse lepitusekomisjoni wäljatöötuses wastu.

Kowalenko kõne ajal tuleb Golobow saali ja astub koda peale. Tema juurde läheb üks wolikogu ... ja kõneleb midagi. Selle peale tõuseb Golobow üles ja lahkub saalist.

Selle juhtumise kohta kõneleb Markow II. korra pärast sõna wõttes, et saali tulnud Golobowile juhataja ette pannud saalist lahkuda, sest et Golobow administratiwsel ametikohale on nimetatud. Markow peab sarnast tegu seadusewastaliseks, sest seadus ütleb selgel sõnal, et paragraf, milles kõneldakse, et ... wolikogu määrust liikme ärasaatmise üle ei ole ... get wolikogu liikmeks tuleb pidada.

Juhataja kahetseb selle üle, et Markow asjast kõneles, mida ta järele kuulanud ei ole. Juhataja teatab, et tema Golobowile ei ole käsknud lahkuda ei palunud. Nii ei käi Markowi seletus tõega kokku. Edasi teatab juhataja, et ta Golobowilt praegu teate on saanud, et see wolikogu liikme kohused maha paneb.

Järgnewad paragrahwid walla kohtute ajutiste määruste asjus wõetakse lepitusekomisjoni wäljatöötuses wastu, wäljaarwatud ainult 67. paragr., mis Pahaltshoki täiendusega wastu wõetakse. See täiendus kõneleb, et wallakohus, kui ta leiab, et kuritegu asi tema wõimupiirkonda ei käi, siis asja jaoskonna rahukohtuniku kätte saadab.

Paragrahwide kaupa arutus on läbi. Healetamise motiwide üle kõneledes ütleb Purishkewitsh III, et kawatsetaw wallakohus maksewat praeguisest kohtust wäga wähe. ... mille rahwas ja wolikogu hukka on mõistnud. Aga uue rahukohtu näo all walatakse rahwale endisi semstwo-ülemate kohut. Tööerakond healetab seelnõu wastu, sest et wallakohtus ... ja administratsioni käsualune ei wõi olla, tema kohtu terwe rahwas peab walima.

Wallakohtu seadused wõetakse wastu ja koosolek asub kohaliku kohtu uuenduse järgmist paragrahwisid arutama.

Antonow soowitab nõukogu poolt wälja jäetud paragrahwisid üles wõtta, mille järele neis kohtades, kus rahwas Wene keelt ei oska, protsessist osawõtjatele luba antakse kaebtusi ja palweid ning seletusi kohaliku keeles anda. Ja siis, kes oma emakeeles wastuse tahawad, woiwad selle tahtmise rahuldust saama.

Samõslowski on selle wastu, et see ettepanek healetusele wõetakse, sest lepitusekomisjoni aruandes neid parandusi ei ole.

Glebowi ettepanekul jäetakse lõpuhaale otsustamine järgmise koosoleku hoolde.

Segateated.

* Seltside koosolekute teadaandmised tempelmaksu alla. Mõned kubermangude ... muse tõsinud, kas kaiwad teadaandmised ... seile koosolekute üle, mis politsi ... etskarbel kokku kutsutakse, tempelmaksu alla. Nüüd on siseministe asjade ministerium ... nud, et niisugused teadaandmised üleüldine ... sel 75-kopikalise margimaksu alla kaiwad. Wabastatud on ainult heategewate seltside teadaandmised, kui nendel paigal üleüldine ... hene heategew siht on ja nad mitte wastaste ... abiandmiste seltside alustel ei seisa.

* Riigiwolikogu liikmel Karlsbergil ... tab tahtmine olewat ... waeste ... gusse saada. Tema on „Rigas Awise" toimetaja jutule wõtnud ja nüüd loeb ... Läti lehti nii mõndagi ette, mis Karlsberg lätlaste heaks olewat teinud. Tema olewat Wenemaa jahiseaduse juurde täienduse kokku seadnud, mille järele jahiseaduse maksmist ka Maramaa peale laiendatakse. Läti ja Eesti uusteaduse õpetoonde ... asjas Tartu ülikooli juures olewat tema palju waewa näinud, kuigi ilma tagajärjeta. Siis olewa Karlsberg selleks suutenaani ... ja ... kaasa mõjunud, et siseministe asjade minister Baltimaa omawalitsuse uuenduse tarwilikuks on tunnistanud. Üleüldse olewat Karlsberg lätlaste heaks rohkem teinud, kui see kaugemalt waadates silma paistab. (?) Karlsberg arwawat tulusaks riigiwolikogusse ainult neis asjades üles astuda, mis lätlastesse puutuwad. Lätlased pidawat püüdma wähemalt 2 ehk 3 meest neljandasse riigiwolikogusse saata, sest et seal Baltimaa uuenduste projektid otsustamise alla tulewad.

* Doktori auktraad. ... mail anti Tartu ülikoolis ... N. N. Gotjainowile Dr. med. ... „... eriliaste juures.

* E. R. Muuseumile Liiwimaa maalaja poolt abiraha andmata jäetud. Eesti Rahwa Muuseum andis Liiwimaa maanõu... ... „Post" ... [illegible] abiraha määratakse. ... Eesti Rahwa Muuseumi ... ja ... [illegible] ... Muuseum ... [illegible]

„... on ... E. R. Muuseumi ... teada anda, et Muuseumi ... [illegible] 1911. a. temale maalasjast abiraha määratud maanõukogu poolt ... [illegible] ... on pandud ja et ... mitte ... ei ole leidnud olewat ... [illegible]

... Saksa Museum ... abiraha oleks ... [illegible] ... kultuurolise tarwiduste ... läheb ju talurahwa ... maalaste.

* „Tartu ... Cirwitar" toimetaja ... on kubermangu poolt teada antud, et tema kaewe ... abiraha ... asjas tagasi on lükatud.

* „... toimetaja W. Dosinski on ... mail rasketes haigeks jäänud ja kubermangu ... 12 mail ... professor Dehio kliinikusse wiidud.

E. K. „Mere ... Kirjastuse-ühisuse põhjuskiri on ... kõige ... poolt asutajatele kätte jõudnud. ... tegewuse ... ja ... ... üles astuda. ... Eesti Kirjastuse-Osaühisuse „..." ... kokku seatud.

... Wiljandis. ... kunstnik M. Saar ... mail ... ja ... [illegible] ... haridusseltsi korra ... [illegible]

* Tartu ülikooli professorid õpereisile. Tartu ülikooli profes... Krasnoshen ... [illegible] 10. sept. ... Wo... ... 20. aug. üheks aastaks ... 3 rahwuswahelise ... 9.—16. okt. ... saadab hariduseministeerium ... E. R. Reisberg ... eral. professor ... mail wälismaale ja ... [illegible]

* Tartu ... Norma linna näitusel ... [illegible] ... Zeit. Ztg." teatab. Norma linnas ... abirahamaeltesel ... [illegible] ... [illegible]

... [illegible] ... Normes ... [illegible]

... wolikogu ... [illegible]

* ... [illegible]

* Posti ja telegrafi ringkonna ... telegrafi ringkonna ... ja telegrafi-osakond ... mail ... ära on lõpetatud.

* ... maarahwas a. 1887. aastal ... Rüsa ... abiandmise ainiel „..." ja „..." Seltsil ... oli 1868. aastal ... liiget. ... 1890. a. ... ja ... pärast ... a. ... on ... Nüüd on ... kadunud ja nüüd ei teata temast mitte midagi enam.

Ühe wana Peterburi Eesti asunduse liikme mälestused.

VI.

Wene ajalehe märkus oli järgmine:

„Walitsid Jaani koguduse Eesti- ja Saksa koost walitud meeste wahel ähwardawad ilma otsata wälbata; ühelt poolt ettetoodud tõendused tunnistatakse teiselt poolt kahtlemata ümberlükatuiks. Sellelaadiline ajalehe-waidlus wõib waewalt mingi tagajärjele wiia. Sellepärast soowiks meie, koguduse wanema hra Käbbi kirjale weel ruumi andes, ilma tagajärgedeta etteheidetele lõppu teha. Kiri on järgmine:

„Голосъ"'i 125. numbris seisis paari koguduse walitud wanemate seendus, milles räägitakse, et sellesama lehe 109. numbris seisew märkus Eesti Jaani koguduse majanduslikkude asjade walitsemise üle mitte tõega kokku ei käiwat, et eestlased oma koguduse asjade walitsemise asjus mingid nõudmisi ei olla awaldanud, et koguduse sissetulekute ja wäljaminekute aruanne iga aasta koguduse liikmete üleüldisel koosolekul ette kantakse, kellel õigus on raamatuid ja dokumentisid läbi waadata, ja et peale õpetaja Freifeldti, majaülewaataja ja kirikuteenrite keegi prii korterit ei saa.

Üle kolmekümne aasta olen ma Jaani koguduse liige, iga pühapäew käin kirikus, praegusel ajal olen peale selle weel kiriku wöörmünder, kuid ma tõendan, et mingit aruannet kiriku majapidamise sissetulekute ja wäljaminekute üle ettenäidatud meile ei ole. „Голосъ" 109 numbris awaldatud märkust õiendama ei ole kirikuwanemad kedagi wolitanud.

Selle üle, kas eestlaised oma õigusid otsinud on, wõib nimme palwekirja järele otsustada, mis kirikuwanemate ja enam kui saja koguduseliikme allkirjaga Ewangeliumi Lutheri usu konsistoriumi ja sisemiste asjade ministeeriumisse sisse on antud. Neis püüti näidata, et tarwilik on sakslaste ülewõimule koguduse majapidamise juhtimises piiri panna. Mis sellesse puutub, et peale õpetaja, majawalitseja ja teenrite keegi priikorterit ei saa, siis pean tarwilikuks küsida: kuhu lähewad need 1100 rubla, mis hra Laaland oma korteri eest maksma peaks?

Nii seisab selles, et 1877 aastal, kui hra Laaland superintendentiks määrati, siis kirikuwanemad hoolega selle heaks töötasiwad, et tema asemele hra Knüpffer, kes juba 28. juulist s. a. koguduses õpetaja kohuseid täitis, saaks määratud. Selleks superintendendi Laalandi nõusolemist saada lootes andsiwad kirikuwanemad nagu tänuks hra Laalandile kahe aasta peale korteri prii küttega, 1100 rbl. aastas wäärt. Kuid koguduse liikmete selgelt awaldatud soowi peale waatamata ei saanud õpetaja Knüpffer mitte kinnitatud. Mis herra Laalandisse puutub, siis ütles ta weel minewa aasta 28. juulil, et ta hinnata korteris mitte kauem, kui uue aastani ei ela, kuid elab siiski tänapäewani.

Koguduse wanem P. Käbbi.

„Голосъ" № 134.

Muidugi tegi kirjade wahetamisele ainult toimetuse märkus lõppu. Muidu oleks nii mõnigi tõeasi musta walge peal meile järele jäänud, mida meie nüüd ainult ühe ehk teise poole subjektiiwlise wärwiga täiendatult teada saame. Kuid nähtawaste ei olnud kiriku asjade peremeestel wiimase kirja faktide wastu midagi öelda, sest oleks selles mõni põhjendamata süüdistus olnud, siis ju kiriku nõukogu wäärt seda õiendamata jätnud ei oleks ning edumeelse ajalehe toimetus, kes oma lehes sarnase süüdistamise tõstmise wõimalikuks tegi, ei oleks ju ka ruumi selle ümberlükkamiseks keelama läinud. Kõige selle järele tuleb otsustada, et kirjas ettetoodud süüdistused silmakulmu pihta läksiwad. Kuid asume uueste mälestuste eneste jutustamise kallale.

Need waielused, tülid, kaebtusekirjad jne., millest eelpool kuulsime, oli ainult wäike osa kõigest sellest, mis nende paari aasta jooksul kiriku asjus läbi teha tuli. Kuid ka neid oli, nagu lugeja arwata wõib, küllalt, et nendel, kelle wastu nad sihitud oliwad, soowi sünnitada mind kiriku asjadest eemale tõrkuda. Taheti kõige pealt wöörmündri ametist lahti kangutada. Sellele pidi Palmipuudepüha juhtumine tahakorjandusega põhjust andma, kui see aga nurja läks, siis oli armulaualt eemalehoidmine sellesama eesmärgi poole sihitud. Mitu ja mitu katset tehti weel enne, kui sellega toime saadi. Oli korra tõsine plaan mind kogudusest wälja heita, kuid superintendent Laaland, kui wõrra ta ka minu wastu ei olnud, ütles tülide ees awalikult, et selleks põhjust ega wõimalust ei ole, kuna mina oma tülides mitte oma kasu ei nõua, waid koguduse tulusid koguduse walitud wiemilt kuna nii nõuan, nagu ma neist aru saan. Kogudusest wäljaheitmise plaan jäigi sellega katki, õpetaja Freifeldti poolehoidjad kirikunõukogu liikmed sellest heameelega kinni pidasiwad. Kuid wöörmündrist lahtilaskmisega saadi siiski toime. Kudas see sündis, selle üle jutustame kohe, kuid tähendame selle juurde, et ühes sellega weel teise asjaga toime saadi, mis palju tähtsam oma tagajärgede poolest oli ja tänapäewani on: nimelt loodi ühtlasi sarnane asjaajamise kord, — see maksab tänapäewani — mille abil kõiki sarnaseid isikuid, kellest kellegile paha karta, kirikuasjadest eemale hoida wõib. Sellega saadi kiriku asjade ajamise kodukorra wõi instruktsiooni loomise läbi toime, mille üle ka alamal lähemalt juttu teeme, sest et ta tänini maksew on.

Wäljaandja Eesti Kirjastuse-osaühisus „Elu".
Wastutaw toimetaja R. Wares.

Kaubamaja

Kontshajew ja Ko.

Gostinõi Dwor

129.

Naisterahwa riiete

peenemad

uudised.

Hooaja jäänused

Odawa müügi nädal (21-sest kuni 26-ni maini)

Wäljamaa ja Wenemaa suwe uudistest puuwillast, willast ja siidist:

restidena (igaühe peal on mõet ja hind) ja arschina wiisil tükkides.

Wäljaõmmeldud batistist riided, wolanid, bluused, lõuendist ülikonnad ja muud ja muud.

Kõik suure hinnaalandusega.

129 129 129 129 129 129 129 129 129 129 129 129

Dr. Bruno Schwarz,

seeiitanes. Wäljamaalt tagasi tulnud, wõtab jälle haigeid wastu Nikolaewskaja uul. nr. 29, telefon 551—78. Spetsialist: mere, närwi ja muuliikagiste jaoks. Arstimine elektri-magneti wõe wõimul. Tuulta Mülleri-Zürichi „Saus"-Methodi järele.

Sillamäel,

Teise Wene tulekahju kinnituseltsi (asut. 1835 a.) agent G. Reisberg kinnitab liikumata ja liikuwat warandust.

Eesti Maalritele Peterburis.

... eht maalimise kulda ...

Kaubaallikas: „Ühiselu" raamatu- ja kirjutusmaterjali kauplus. Peterburis, Офицерская, 5.

14. Tallinna Eesti

põllutöö- käsitöö- tööstuse- **NÄITUS**

peetakse 25., 26., 27. ja 28. augustil 1912 a. ära.

Näitusel on 15 osakonda. Wea-osakonnas, karjakaswatus ja loomade tundmine, wõõrmaderlatud on 25.—27. aug. Raudteel alandatud mõistlad **ülesandmisi wõetakse 15. augustini wastu.** Näituse teadustes ja ülesandmiselehed saadetakse soowijatele. Tallinna Eesti Põllumeeste Selts.

Triikija

Eesti wein kes oma asja hästi oskab, leiab kohe koha ... Спасская ул. 16, кв. 60.

Ainult läbikäin asja tundja mõiste **schnittide ja moodulehtede wäljamüük.** Wasil. Saar, 4 liin. 10. Telef. 492-17. Lenow.

St. Peterburi juurdelõikajate seltsi meeste- ja naisterahwa riiete

Akadeemilised juurdelõikuse kursused.

Õpilaste wastuwõtmine suwisesse gruppidesse 2. juunist. Õpetust antakse ... süsteemi järele. Täielise Akadeemilise kursuse lõpetajad saawad juurdelõikaja nime. Täielikud programmid saadetakse maksuta. С.-Петербургъ: Невскій 67. Telef. 482-30. Juhatus.

H. Hollandski hambaarstimise kordamise kursused. Wastuwõtmine ... Невскій 34. Telefon 79—58.

Kuulus pesu

Kuningl. Saksi ja Rumeen. hoowtingk. kaubamarets.

Mey & Edlich, Leipzig-Plagwitz,

... toredam, praktilik, odaw ja mitte sugugi halwem, kui eht linane pesu ... Peterburis W. M. Maksimowi juures, ... G. Peto juures Karawannaja 16, F. E. Iwanow'i juures, Apraksin torn, ... A. Maslowi juures, ... O. F. Detlof juures Peterburi poolel, Suur prospekt 31; Konowalowi ja Noskowi juures, Instrumentalnaja 15—16, Apraksini turu sees; I. G. Klotshkowi ... Maria turul. Margibassarill, Newski 20, keldris.

Iga asi kannab järgm. stempli: **MEY & EDLICH, LEIPZIG,** ja järgmist wabriku-märki:

Hoiatakse wõltsete eest, mis peaaegu samase wälimusega on ja oma sissepakkimise kui ka firma märgi poolest meie pesuga ühte käib, waid ainult Mey & Edlichi pesu nõuda.

Schofferite kool

1-se St. Peterburi Politehnikumi kursuste juures

St. Pet. S. Ruzheinaja 6.

Wastuwõtmine päewastele ja õhtustele gruppidele. ... 10 k. postmargi kättesaamise järele.

Kool soowitab õpetatud schofferisi.

Müüa

... M. Нурманъ.

Nõudke igalpool **„Odobrini"** Michail Lebedewi oma

Dr. L. JAKOBSOHN.

Syphilise, wenerika-, naha- ja suguliku närkuse (elektri arstimine) spetsialist. Wastu wõtab 9—11 hom. ja k. 1—8 õ., pühap. k. 10—1 p. Забалканскій пр. (уг. 3-й р.) д. 31, кв. 6.

Dr. A. Loisman

sisemised haigused.

... Dmitrowski pereul. № 10, ... Tel. 42—09.

Ojaw ämmaemand

... Церковная 4-а, кв. 2 Pet. pool. Tel. 526—57.

Tripper ja syfilis

... Nikolaewskaja 42. Dr. Trok.

Ternijaid heade teatade peale ... Гороховая 12/18.

Wiiburi poolel **Maitsewad kodused lõunad** wõib saada Eesti perekonnas. Астраханская ул. 7, кв. 1. ... 13 rbl. kuus.

Naha, suguosa ja närwi haig. (süfil., trip., eksema, jõuet., raband., peawalu). Arstimajak. witsil. Wasil. Saarel, 5 liin 36, k. 5—9 õ. (pühap. 10—12 p.). Dr. E. Neumann.

Tallu-maa kohad

müüakse Põllupanga abil Kolõrewo mõisas, Pihkwa kuberm. suure Holmi-Toropetsi postitee juures, 35 w. Toropetsi linnast. Maa on wägakõlw. ja kõigeparem omand. Sood ei ole. Kündi-, niidu- ja metsa-maat 15 kuni 30 tinnuni, hind tiinub eest 50 kuni 175 rub. Lähemad tulew. läbeb siit uus Orell-Narwa raudtee läbi. Järelpärimised ja plaanid — St. Peterb., Nikolaewskaja, 75, kr. 30, maakorraldus osakonna M. J. Babkini ... Toropetsi linna, postijaam Tšanotowo, Pihkwa kubermangus, Kolõrewo mõisa kontor.

Hambaarst

M. Jorlson, Офицерская 9, кв. 18. Plommerimine. Kunstlikud hambad plaatiga ja ilma selleta. Tööliste poole hinnaga. Wäljatõmbam. ilma waluta, wastuwõtmine 5—9, pühapäewal kella 10—. Maestele teisipäew ja reedel mak...

Dr. Berenblit.

606. Süfil., schank., tripper (te... chron.) jõuet., nahah., k. 8—1 ja 5—10. Süsteprits. Екатерингофскій, 1. (Sad. lõb.)

Eesti kohaotsimise kontor asub 16. april. s. a. uude korterisse. — Adr.: Демидовъ пер. уг. Казанской ул. № 7/34, кв. 15. Awatud kella 10 h. — 4 p. iga päew.

Naistöölisi — Otsitakse usinaid naistöölisi Kueri-põlenduseltsi malgustuse wõrgukeste walmistamise peale. Glasowskaja 27, Peterburis.

Walitsuse poolt kinnitatud **Schofferite kool** Insheneri juhatusel. Sõitmise kiirelt ära õpetam. Maks õpetuse eest 75 rubla. **Garasch Nagan.** Jaokoupa maks on wõimalik. Woznesenski, 3. telef. 527—68.

Politechnikum Strelitz.

Meklenburis — Saksamaal.

Kõrgem tehnika õpeasutus masina, elektri, arhitektuuri, teedeehituse, gaasi, raudtehituste ja maaehituste inseneride jaoskondadega. Akadeemiline õpewiis. Igal jaoskonnal uuema aja nõuete järele sisseseatud laboratooriumid. Wastuwõtmine 4 korda aastas, 1. jan., 1. apr., 1. juuli, ja 1. okt. Sisseastumise tingimised: keskkooli haridus ehk wähemalt keskkooli 6 klassi. Kõrgema tiibaga antakse lõpetajatele diplomisi Saksa ja Wene keeles.

Müüakse maad,

talukohtadeks jaotatud, 18 kuni 27 tiinu suured, Nowgorodi raudt. ääres, Tšudowo jaama lähedal. Allemalt kirjalikult ehk suusõnal: имѣніе „Полнеть" ст. Чудово, Ник. жел. дор. Колпаковскому.

ВОЗНЕСЕНСКАЯ ЛЕЧЕБНИЦА СПБ. Вознесенскій пр. 27. Тел. № 421—81. 540—82.

Вновь открытъ ИНГАЛЯТОРІУМЪ Оборудованъ послѣдними моделями Эмса и Райхенгаля для леченія болѣзней носа, горла и дыхательныхъ путей (ринитъ, фарингитъ, ларингитъ, трахеитъ и т. д.). Леченіе пневматическими аппаратами (сгущенн. и разрѣженн. возд.) хроническ. бронхита, астмы, эмфиземы, слабогрудыхъ и т. д.

Леченіе голоса пѣвцовъ, артистовъ и ораторовъ.

Завѣд. Др. Г. В. Рубинштейнъ.

Newski, 82, krt. 5.

Terawa ja chronikalise tripperi, schankeri suguliste närkuse ja süfilise arstimine. **606** sissepritis. (haigekasteg. ja töö seisma jätm.). Sp.-arst. wastuwõtap. k. 9 h.—9 õ. Maks 1 r.

Sillamäel wõetakse **„Peterburi Teataja"** tellimisi ja kuulutusi Konnukas G. Reisbergi pensionis wastu.

Raudtee rongid.

Suwine sõiduplaan 1912.

Peterburist lähewad:

Balti raudteed.

- Tartu ja Riiga . . . 8,50 õhtu.
- Tallinna . . . 8,45 hom.
- Tallinna . . . 11,55 õhtu.
- Suwitsjate rongid kuni Tõhwini: 11,40 hom., 3,40 p., 4,15 p., 5,30 p., 8 õh., 8,50 õh., 11,55 õh.
- Gattshinasse: 7,10 h., 8,20 h., 10,30 h., 11,20 h., 12,30 p., 1,20 p., 2,20 p., 3,10 p., 4,25 p., 4,45 p., 5,30 p., 5,55 p., 6,20 õh., 7,5 õh., 7,30 õh., 8,25 õh., 9,40 õh., 10,35 õh., 11,15 õh., 12,05 õ., 1,05 ö.
- Oranienbaumi: 7 h., 8 h., 8,35 h., 10 h., 11 h., 12 p., 12,20 p., 12,40 p., 1 p., 2 p., 2,30 p., 3 p., 3,40 p., 4 p., 4,15 p., 4,35 p., 5 p., 5,10 p., 5,20 p., 5,45 p., 6,05 õh., 6,30 õh., 6,55 õh., 7,20 õh., 7,45 õh., 8,15 õh., 8,40 õh., 9 õh., 9,25 õh., 9,50 õh., 10,20 õh., 11,45 õ., 12,40 ö., 1,20 ö.

Warschawi raudteed.

- Wilna-Kiewi ja Odessa kiirr. (I—III kl.) . . . 7,05 õht.
- Warsch.-Iwangorod-Kalisch, kiirrong (I—II kl.) . . . 6,45 „
- Warschawi-Wirballeni postir. (I—III kl.) . . . 11 hom.
- Warschawi sõidur. (I—III kl.) . . . 11,55 õht.
- Wirballi kiirrong (I—III kl.) . . . 11 homm.
- Pihkwa-Riia-Libawi kiirrong (I—II kl.) . . . 8,20 õht.
- Pihkwa-Riia sõidur. (I—III kl.) 3 päew.
- Ostrowisse: kell 9 h., 11 h., 11,30 õh., 11,55 õh.
- Lugasse: kell 11,15 h., 1 p., 4,40 p., 8,55 p.
- Gattshinasse: kell 12,15 p., 2,20 p., 3,25 p., 5,10 p., 6,15 p., 7,55 õh.

Nikolai raudteed.

- Sewastopol, kiirrong (I—II kl.) 6,30 õ.
- Sewastopol-Feodosia segarong (I—III kl.) . . . 11,55 „
- N.-Nowg.-Rostow-Tiflis-Taškent, kiirrong (I—II kl.) . . . 9,50 „
- Moskwa kiirrong (I—II kl.) . . . 11,— õ.
- „ postir. (I—III kl.) . . . 8,30 p.
- „ reisir. (I—III kl.) . . . 7,— õ.
- „ „ (I—III kl.) . . . 12,20 õ.
- „ segar. (IV kl.) . . . 12,— p.
- Wjasma-Tuula (I—III kl.) . . . 8,40 p.
- Rõbinsk-Jarosl. (Kostroma, reisir. (I—III kl.) . . . 8,— õ.
- Tosno: kell 9 h., 11,15 h., 1 p., 3 p., 3,50 p., 4,30 p., 5,10 p., 5,45 p.

Soome raudteed.

- Helsingi. kiir. (I—II kl.) . . . 12,— õ.
- „ postir. (I—III kl.) . . . 9,45 h.
- „ reisir. (I—III kl.) . . . 6,— õ.
- „ postir. (I—III kl.) . . . 8,20 „
- Wiiburi sõidur. (I—III kl.) . . . 8,— h.
- „ sõidur. (I—III kl.) . . . 4,20 p.
- Terisõele: kell 11,30 h., 7,30 õh.
- Beloostrowi: kell 9,10 h., 10,30 h., 12 p., 2,45 p., 3,40 p., 4,40 p., 5,40 p., 6,25 õ., 7,40 õh., 8,30 õh., 9,10 õh., 10 õh.
- Lewaschowosse: kell 8,35 h., 11,15 h., 12,40 p., 1,50 p., 4 p., 5,10 p., 7 õh.
- Pargolowasse: kell 2,15 p., 9 õh.

Mereranna raudteed.

- Kurorti: kell 7, 7,30, 8,05, 8,23, 8,42, 9,25, 10,15, 10,53, 11,10 hom.; kell 12, 12,30, 1,40, 3,20, 4,10, 4,45, 5,05, 5,35 päew.; kell 6,10, 6,50, 7,15, 8,10, 9, 9,58, 10,45, 11,45 õht.; kell 12,35, 1,10 öösi.
- Lahtasse: kell 10,45 h., 5,28 p., 5,50 p., 7 õht.
- Oserki: kell 6,20, 6,45, 7,10, 7,30, 8, 8,25, 8,50, 9,15, 9,40, 10,05, 10,30, 10,55, 11,20, 11,45 hom.; kell 12,10, 12,35, 1, 1,25, 1,50, 2,15, 2,40, 3,05, 3,30, 3,55, 4,20, 4,45, 5,10, 5,35 päew.; kell 6, 6,25, 6,50, 7,15, 7,40, 8,05, 8,30, 8,55, 9,20, 9,50, 10,20, 10,50, 11,50 õht.; kell 1 ööś.

Peterburisse tulewad:

Balti raudteed.

- Riiast ja Tartust . . . hom.
- Tallinnast . . .
- Tallinnast . . .
- Gattshinast: 6,35 h., ... 8,20 p., 9,16 h., ... 11,30 p., 12,1... p., ... 12,18 ...
- Oranienbaumist: 7,05 h., ... 8 h., 7,40 h., 8,18 h., 8,08 h., 9,45 h., ... 10,20 h., 11,05 h., 12 p., 1 p., ... 4 p., 4,40 p., 5,45 p., 6,25 õh., 7 õh., 7,30 õh., 8,30 õh., ... 9,45 õh., 11 õh., 12,50 ö.

Warschawi raudteed.

- Warschawist (Kiewi, Odessa) kiirrong (I—III kl.) . . . 11,30 hom.
- Warsch.-Iwangorod, Kalischi kiirrong (I—II kl.) . . . 12,10 p.
- Warschawi-Wirballist, postir. (I—III kl.) . . . 7,25 õh.
- Warschawist, sõidur. (I—III kl.) 7,50 õ.
- Wirballist, kiirrong (I—III kl.) 8,15 „
- Pihkwast, Riia, Libawist kiir. (I—II kl.) . . . 11,10 „
- Pihkwast, Riia, sõidur. (I—III kl.) 3 p.
- Ostrowist: kell 6,25 h., 11,30 õh.
- Lugast: kell 10,50 hom.
- Gattshinast: kell 8,35 h., 9,45 h., ... 1,02 p., 7,40 õh., 9,50 õh.
- Narwast: kell 1,55 p.
- Jõhwist: kell 1,55 p., 5,20 p.

Nikolai raudteed.

- Sewastopolist . . . 10,1...
- (Feodos.) . . . 7,20
- Moskwast . . . 7,1...
- „ . . . 10,30
- „ . . . 5,30 p.
- Wjasmast (Tuula) . . . 6,30 h.
- Rõbinskist (Kostroma) . . . 7,40
- Tosnast: kell 8,50 h., (kiirrong) 1,40 ... 9,45 h., 4,15 p., 6,30 õh., ... 10 õh. (pühadel)

Soome raudteed.

- Helsingist: kell 8,25 h., 9,50 h. (kiirrong) 11,41 õh., 11,18 õh.
- Wiiburist: kell 2,10 p., ... 12,20 ..., 2,20 õ.
- Terisõest: kell 8 h., 4,32 p., 5,20 p.
- Lewaschowost: kell 9,17 h., ... 4,07 p., 8,45 õh.
- Pargolowost: kell 7,55 õh.

Mereranna raudteed.

- Dünaast: kell 7,25, 8,14, 9,08, 10,05, 10,40 hom.; kell 12,25, ... 2,54, 3,43, 4,34 päew.; kell 6,48, 7,4.., 8,32, 9,25, 10,17, 11,05 õht.; k 1 ...